

KISKUNMAJSA **VÁROS**

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

2004-2010

1. sz. kép: Polgármesteri Hivatal

Megbízó: Kiskunmajsa város önkormányzata

6120 Kiskunmajsa, Fő u. 82.

Készítette:

TERRA - LINE Kft

6120 Kiskunmajsa, Vágóhíd u. 52.

Rádiné Szabó Katalin

Okl. környezetmérnök

Környezetvédelmi szakértő

Engedély száma: 452/2003

Vörösne Vinczek Julianna

Okl. környezetmérnök

diploma száma: KI-15/2003.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	4
I. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPELVEI, MÓDSZERTANA, JOGSZABÁLYI HÁTTERE	7
I. 1. ÁLTALÁNOS ALAPELVEK	7
I. 2. A PROGRAMKÉSZÍTÉS MÓDSZERTANA.....	9
I. 3. JOGSZABÁLYI ÁTTEKINTÉS.....	13
I. 4. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM KIDOLGOZÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ FŐBB TERVEK, PROGRAMOK.....	16
I. 5. KISKUNMAJSA VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK.....	17
II. A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA.....	19
II. 1. ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK	20
II. 2. A VÁROS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA	27
III. AZ ELÉRNI KÍVÁNT KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK.....	68
III. 1. LEVEGŐTISZTASÁG – VÉDELEM.....	68
III.2. VIZEK VÉDELME	69
III.3. TALAJVÉDELEM	70
III.4. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM	70
III.5. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME	70
III.6. KÖRNYEZET – EGÉSZSÉGÜGY	73
III.7. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	73
III.8. ZAJ ÉS REZGÉSTERHELÉS ELLENI VÉDELEM	74
III.9. KÖRNYEZETBIZTONSÁG.....	74
IV. A PROGRAM STRATÉGIÁJA	75
V. OPERATÍV PROGRAMOK.....	86

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény kimondja, hogy a környezetvédelmi tervezés alapja a hatévente megújítandó, az Országgyűlés által jóváhagyott Nemzeti Környezetvédelmi Program.

Az önkormányzatoknak a Nemzeti Környezetvédelmi Programban (NKP) foglalt célokkal, feladatokkal és a települések rendezési tervével (ÁRT) összhangban illetékességi területükre önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgozni.

A jogszabály 47 § (1) bekezdése szerint a települési környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell, a következő hatótényezők vizsgálatát:

- a települési környezet tisztasága,
- a csapadékvíz-elvezetés,
- a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,
- a kommunális hulladékkezelés,
- a lakossági és közszolgáltatási (vendéglátás, település-üzemeltetés, kis-kereskedelem) eredetű zaj-, rezgés- és légszennyezés elleni védelem,
- a helyi közlekedésszervezés,
- az ivóvízellátás,
- az energiagazdálkodás,
- a zöldterület-gazdálkodás,
- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének, településre vonatkozó feladatait és előírásait.

E kötelező tartalmi elemek mellett indokolt még szólni a természeti erőforrások állapotáról (víz, talaj), az élővilág, a táj, a védett termékek helyzetéről. Elengedhetetlen a lakosság környezet tudat- és szemléletformálásának értékelése, valamint a civil szervezetek szerepe ebben a tevékenységben. Ezeknek a szervezeteknek és a lakosoknak a jövőben mind nagyobb szerepet kell vállalni a környezetvédelmi problémák megoldásában, a környezetvédelmi döntéshozatalban. Az emberi egészség állapotának környezeti összefüggései, tulajdonképpen az egész program kulcsfontosságú része, hiszen az itt lakók egészségéről, a település egészséges lakó és üdülőkörnyezetéről szól.

A települési környezetvédelmi programot az önkormányzat képviselő-testülete (közgyűlése) hagyja jóvá. Gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább két évente - felülvizsgálja.

A jóváhagyott környezetvédelmi programban meghatározott feladatokat a település rendezési terveinek jóváhagyása során, illetve az önkormányzat által hozott más határozat meghozatalával - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani.

Előzmények

Az elmúlt évek során a környezet és természet védelme érdekében megalkotott törvények Kiskunmajsa város Önkormányzatát is arra készítették, hogy a térségi környezetminőség romlásának megállítása és javítása érdekében elkészíttesse saját környezetvédelmi programját, amely a hatályos törvények szellemével és előírásaival összhangban meghatározza a község hosszú távú stratégiai céljait és az elkövetkező évek feladatait.

Ez a dokumentáció Kiskunmajsa város Önkormányzata megbízásából készült. A program során kidolgozásra kerülnek a település fejlesztését megalapozó környezetvédelmi feladatok.

A program Kiskunmajsa város Önkormányzatának igyekszik segítséget nyújtani abban hogy a települési környezetvédelem, a környezeti problémák megelőzését célzó szemlélet illetve gyakorlat irányát kövesse, amely egyben a lakható-fenntartható „településvízió” alapja is. Mindez környezettudatos polgárrá válást tesz szükségessé.

A program készítése során annak tartalmi felépítésére vonatkozóan a következő elvárásokat vettük figyelembe:

- feleljen meg a település fejlesztését irányítók, közreműködők elvárásainak
- feleljen meg a Magyarországon hatályos környezetvédelmi programok, törvények tartalmi követelményeinek,
- összhangban legyen az EU környezetpolitikájával.

A programot négy egymásra épülő munkarész elkészítésével alkottuk meg:

1. ***A város környezeti állapotának bemutatása*** – fejezet, a rendelkezésre álló adatok alapján mutatjuk be a település jelenlegi környezeti állapotát. Célunk minél hitelesebben és részletesebben vázolni a fennálló környezeti problémákat.

2. ***Az elérni kívánt környezetvédelmi célok, célállapotok*** – fejezetben, a település anyagi és természetbeni lehetőségeit, adottságait figyelembe véve határozzuk meg a problémák megoldásának stratégiáját.

3. ***A környezetbarát stratégia*** – fejezet, a környezetvédelmi intézkedésekhez alprogramokat rendel. Az önkormányzati hatáskörbe tartozó, környezeti hatótényezőkre hatást gyakorló intézkedéseket mutatjuk be prioritási sorrendben.

4. ***Operatív programok:-*** fejezet a stratégiai programokra épülő, rövid távú projekteket rögzíti, amelyek a fejlesztési elvek mellett a szükséges forrásokra is kitérnek. Az operatív program pontokat egy-egy problémakör megoldása szerint csoportosítottuk.

A program során feldolgozott adatok forrása részben a településről már rendelkezésre álló elemzésekből, részben az érintett hatóságok, szakmai szervezetek nyilvántartásaiból származnak. A stratégiai és operatív programok az önkormányzat, a helyi vállalkozások, civil szervezetek, és a lakosság véleményének, javaslatainak figyelembe vételével készültek.

I. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPELVEI, MÓDSZERTANA, JOGSZABÁLYI HÁTTERE

I. 1. ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

A környezetvédelmi program kidolgozásakor figyelembe vettük az Európai Unió és a hazai környezetpolitikai irányelveket.

Ezek az alapelvek az alábbiak:

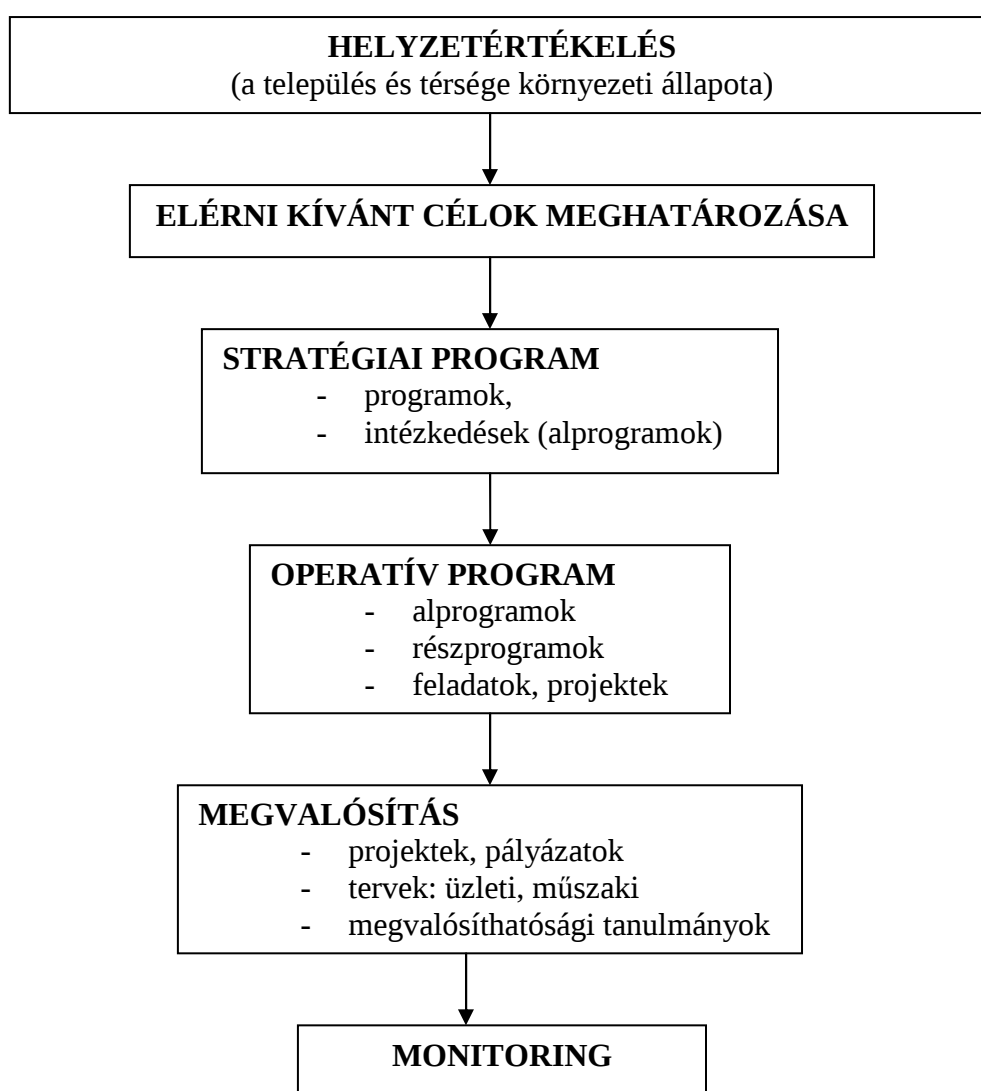
- ***Magas szintű környezetvédelem elve.***
- ***Elővigyázatosság elve:*** a környezetkárosítás és a szennyező anyagok termelésének elkerülése.
- ***Megelőzés elve:*** a lehetséges környezeti szennyező hatásokat a szennyezés forrásánál kell megszüntetni, ezáltal a szennyezés szétterjedését meggátoljuk.
- ***Helyreállítás elve:*** a károkozó minden esetben köteles gondoskodni a tevékenysége által az okozott környezetkárosítás megszüntetéséről, helyreállításáról
- ***Felelősség elve:*** a környezethasználók felelősséggel tartoznak tevékenységeik környezetre gyakorolt hatásaiért
- ***Együttműködés elve:*** a környezeti problémák akkor a legjobban megoldhatók, ha az érdekelt felek összehangolta cselekednek.
- ***A „szennyező fizet” elv:*** a környezeti kár költségeit a kár okozója fizeti meg.
- ***Nyilvánosság elve:*** mindenkinek joga van a környezetre vonatkozó tényeknek, adatoknak, így különösen a környezet állapotának, a környezet szennyezettség mértékének, a környezetvédelmi tevékenységeknek, valamint a környezet emberi egészségre gyakorolt hatásainak megismerésére.
- ***Tájékoztatás elve:*** társadalmi részvétel a jogszabálytervezetek, szakmai anyagok, koncepciók elkészítésében, egyeztetési folyamatában való együttműködés a civil szervezetekkel.
- ***Gazdaszemlélet elve:*** tulajdonosi gondolkodást, gondoskodást jelent.
- ***Fenntartható fejlődés elve:*** „a környezetünkkel úgy kell gazdálkodnunk, mintha az unokáinktól kaptuk volna kölcsön”

- **Szubszidiaritás elve:** fontos, hogy az egyes környezetvédelmi kérdésekben a megfelelő hatóságok (helyi, regionális, nemzeti vagy nemzetközi) a megfelelő arányú munkamegosztásban járjanak el.
- **Partnerség elve:** párbeszédre és együttműködésre kell törekedni az önkéntes, az üzleti és az állami szektor között, valamint egyeztetni kell a lakossággal a társadalmi szervezetekkel a környezetvédelmi problémák megoldása érdekében.
- **Integrálás alapelve:** az 1997-es Amszterdami Szerződés kimondja, hogy a környezetvédelem nem tekinthető külön szektornak, hanem integrálni kell a gazdaságpolitikába és a társadalmi tevékenységekbe. Ezért a társadalom valamennyi szektorának részt kell vállalnia a környezet iránti felelősségből. A környezetpolitikának összhangban kell lennie más politikákkal, illetve minden szektorpolitikába be kell ágyazódnia.
- **Mérhető teljesítmények elve:** a végrehajtás ütemezésénél, az emberi egészség szempontjából legfontosabb illetve a legnagyobb környezeti haszonnal járó beruházásokat soroljuk előre.

I. 2. A PROGRAMKÉSZÍTÉS MÓDSZERTANA

A programkészítés módszertanát az NKP szervezetének és az 1995. évi LIII. törvényben – a környezet védelmének általános szabályairól - előírt tartalomnak megfelelően alakítottuk ki, figyelembe véve a tervezés sajátosságait. Tekintettel Kiskunmajsa környezetvédelmi problémáira, a környezeti tényezők területi és ágazati összefüggéseire, olyan szakmai teamet alakítottunk ki, amelynek szakértői a térség környezeti problémáinak jó ismerői. A tervezés rendszerét az 1. sz. ábrán ismertetjük.

1. sz. ábra: a tervezés rendszere

Jelen tanulmány tervezési időtávjának meghatározása során figyelembe veszi hazánk EU-s csatlakozásának tényét. A rövidtávú operatív programozást 2006. végéig tervezzük, igazodva az EU pénzügyi terveihez. A stratégiai program az EU pénzügyi tervezési időszakának közel feléig, 2010-ig tart.

A tervezés során alkalmazott konkrét módszerek

Figyelembe véve, hogy a környezetvédelmi program időszaka 6 év, elengedhetetlen volt a település jövőbeni fejlődését meghatározó tényezők alapos feltárása, az adottságokra és a gazdasági – társadalmi összefüggésekre rámutató helyzetelemzés elkészítése. A helyzetelemzés és az ebből levonható következtetések megalapozásához három, egymást jól kiegészítő módszert alkalmaztunk.

1. Tervelemzések, dokumentum elemzések

A hatályos országos, regionális, kistérségi, megyei és település szintű koncepciók, tervek elemzéséből a településre vonatkozó elemeket emeltük ki, megvizsgáltuk ezek kapcsolódását, koherenciáját.

2. Környezetvédelmi adatbázisok elemzése

Az elemzéseket nagy pontosságú adatbázisok strukturálásával végeztük. Az adatpontatlanság és az adatszolgáltatási kultúra alacsony szintje egyes esetekben gátolta az objektív adatsorokon alapuló elemzések elvégzését.

3. Helyszíni megbeszélések, lakossági fórum

A jövőben célállapot elérését biztosító programpontok megfogalmazását a környezetállapot értékelés támasztja alá, amely a lakossági fórumon megfogalmazott környezetfejlesztési feladatokkal kapcsolatos vélemények, és helyszíni beszélgetéseken elmondott tények támasztják alá. Ezek a javaslatok kiindulási alapot szolgáltattak a tervezésnél, egyben biztosították a széleskörű szakmai, társadalmi háttérrel a problémák jellegének, fontosságának megfogalmazásánál, a megoldások ütemezésénél.

Mindezek alapján a település környezeti politikáját befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelését és rendszerezését végeztük el SWOT - analízissel, a beavatkozási területek meghatározásával, továbbá a fejlesztési prioritások kibontásával.

Az EU csatlakozás várható hatása hazánk környezetpolitikájára

A csatlakozási tárgyalások eredményeképpen – a magyar jogharmonizáció előkészítése során – szakértőink figyelembe vették az Európai Unió 2010 – ig szóló tagországokra nézve jogilag kötelező 6. Környezetvédelmi Akcióprogramjában megfogalmazott ajánlásokat.

Az Európai Unió környezetpolitikája főleg gazdasági , valamint etikai és jóléti megfontolásokon nyugszik. Az etikai érv értelmében, a környezet belső értékkel is rendelkezik, amelyet védeni kell. A jóléti érv alapja az emberi egészség és a környezet közötti összefüggés, amely nem csupán a jelenlegi, hanem a jövő generációt is érinti. Ha manapság környezetvédelemről beszélünk, akkor elsősorban a gazdasági érvek kerülnek előtérbe. A tagállamok közötti jogközelítés mögött is ez a típusú érv áll.

Az Európai Unió támogatáspolitikájában alapvető célként a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése érdekében a fejlődésben elmaradt területek felzárkóztatását és a gazdasági növekedési pályára állítását fogalmazta meg.

Az Amszterdami szerződés előírta a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítését, mint a Közösség alapvető politikáját. Ennek érdekében úgy kell a környezet védelmét és minőségének javítását elérni, hogy az a harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődést mozdítsa elő, hogy szerepet vállaljon a fenntartható gazdasági növekedés előmozdításában a környezeti hatásokat is figyelembe véve.

A rendszer rugalmasságát az egyedi elbírálás lehetősége, a korszerűsítésére biztosított 3 – 8 éves határidők, az amerikai gyakorlatból ismert kiegyenlítési lehetőségek teremtik meg. A normák alkalmazása alól kivételt csak a szükséges ráfordítások nagyságának és az okozott környezeti ártalmaknak az együttes vizsgálata alapján lehet engedélyezni. Az a körülmény, hogy az adott létesítménynél gazdaságtalan az emisszió csökkentés, vagy hogy a szokásosnál költségesebb, önmagában nem elegendő a kivételezéshez. A környezetvédelmi erőfeszítések ellenére a legjelentősebb szennyező anyagokból várhatóan továbbra is nő az emisszió Európában.

Az EU döntése értelmében saját területén szorgalmazza a légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentését, és 2005. januárjától már az új tagországokra vonatkozóan is beindítja a kibocsátási kvóták kereskedelmét. A kvóta kiosztás a nemzeti allokációs terveken történik. Az allokáció kulcskérdése az iparágak közötti kiosztás mellett a régi és a majdani új belépők közötti konfliktusban csúcsosodik ki. A Kiotói vállaláshoz képest Magyarország kvóta megtakarítással rendelkezik. Valószínűsíthetően az új belépőknek is jut allokálható keret. A nagy kibocsátók szennyezésjog – kereskedelme a kereslet, és kínálat alakulása szerint a jövőbeni társasági mérlegek egyik legfontosabb elemévé válik.

Az Európai Unióban a hatékony, tényleges megoldás reményével kecsegtető nemzetközi együttműködés helyett sajnos jelenleg gyakran a környezetszennyezés exportjával találkozunk. Ennek legdurvább formája a veszélyes hulladékok országhatáron túlra történő szállítása. Ma már tilos a veszélyes hulladékok importálása. A veszélyes hulladékok kezelésére vonatkozó jogszabályok ma már teljes körben előírják a hulladék tulajdonosának illetve szállítójának, ártalmatlanítójának felelősségét.

A környezetszennyezés exportjának másik módja a szennyező technológiák működő tőke formájában történő áthelyezése más régiókba.

Az EU környezetvédelmi gyakorlata a direkt „command and controll” (utasít és ellenőriz) típusú szabályozástól jutott el mára a szubszidiaritás elvének deklarálásán keresztül egy sokszínűbb, igen változatos eszközrendszer alkalmazó környezetpolitikáig, aminek egyik legújabb eleme az „önkéntes megállapodások” gyakorlata. Az EU nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a fiskális és a környezetvédelmi politikák ne ellentétesek legyenek, hanem egészítsék ki egymást, erősítsék egymás hatását.

Az EU környezetvédelmi törekvéseivel, illetve a kibővítés környezetvédelmi kérdéseivel kapcsolatban leggyakrabban a finanszírozás, illetve a finanszírozhatóság, a vállalkozások nemzetközi versenyképességére gyakorolt hatások merülnek fel kérdésként.

A csatlakozási időszakban a környezetvédelmi tevékenységek egyik leginkább húsba vágó kérdése lesz, hogy vajon mennyibe kerül majd a követelmények teljesítése.

I. 3. JOGSZABÁLYI ÁTTEKINTÉS

Az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételeinek részét képező környezetvédelmi jogharmonizáció legfőbb joganyagai elkészültek.

A környezetvédelmi törvény hatályba lépése (1995) óta a közösségi joganyag környezetvédelmi fejezetének átvétele során több, mint 120 harmonizált jogszabály született. A jogközelítési folyamat a végéhez közeledik. Az EU Bizottság hivatalosan is elfogadta az Európai Unió és Magyarország között megkötött Közösségi Támogatási Keretet, amely tartalmazza A Nemzeti Fejlesztési Terv illetve a Kohéziós Alapból származó projektek támogatásait is.

A hatékony környezetpolitika érvényesítésének alapvető feltétele a környezetállapot javítását szolgáló regionális kistérségi és településszintű komplex környezetvédelmi programok kidolgozása. E folyamat gyakorlati megvalósulását segíti a környezetvédelmi követelmények célpontjainak kidolgozása.

Az alábbiakban a környezeti elemek védelmére vonatkozó legfontosabb jogszabályokat mutatjuk be.

ÁLTALÁNOS JOGSZABÁLYOK

1995. évi LIII. Törvény	A környezet védelméről
1996. évi LIII. Törvény	A természet védelméről
1995. évi LXXXI. törvény	A Biológiai Sokféleség Egyezmény kihirdetéséről
2001. évi XCVII. törvény	A Magyar Köztársaságnak az Európai Környezetvédelmi Ügynökségben és az Európai Környezeti Tájékoztató és Megfigyelő Hálózatban való részvételéről szóló megállapodás kihirdetéséről
193/2001. kormányrendelet	Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás részletes szabályairól
20/2001. kormányrendelet	A környezeti hatásvizsgálatról
1117/2001. kormányrendelet	A Nemzeti Környezetvédelmi Program második tervezési időszakára (2003-2008.) vonatkozó koncepcióról
2253/1999. kormányrendelet	A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programról és a bevezetéséhez szükséges intézkedésekről

LEVEGŐTISZTASÁG – VÉDELEM

21/2001. kormányrendelet	A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról
17/2001. kormányrendelet	A légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
14/2001. KöM-EüM-FVM együttes rendelet	A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
4/2002.KvVM rendelet	A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről

VÍZ ÉS TALAJVÉDELEM

1995. évi LVII. törvény	A vízgazdálkodásról
1994. évi LV. Törvény	A termőföldről
240/2000. kormányrendelet	A települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtő területek kijelöléséről
203/2001. kormányrendelet	A felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól
201/2001.kormányrendelet	A hazai ivóvíz minőségének jogszabályi keretei
38/1995. kormányrendelet	A közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetésről
25/2002. kormányrendelet	A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és tisztítási Megvalósítási Programról szóló tv.
26/2002. kormányrendelet	A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról
27/2002. kormányrendelet	A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és tisztítási Megvalósítási Program végrehajtásával összefüggő nyilvántartásról és jelentési kötelezettségről
50/2001. kormányrendelet	A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól
49/2001. kormányrendelet	A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről

9/2002. KÖM-KÖVIM rendelet	A használt szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól
33/2000. kormányrendelet	A felszíni vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

2000. évi XLIII. törvény	A hulladékgazdálkodásról
102/1996. kormányrendelet	A veszélyes hulladékokról
98/2001. kormányrendelet	A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
16/2001. kormányrendelet	A hulladékok jegyzékéről
46/2000.EüM-FVM-KöM-GM együttes rendelet	Egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények behozatalával, illetve kivitelével összefüggő bejelentési és előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási (PIC) eljárásról
41/2000. EüM-KöM együttes rendelet	Az egyes veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról
9/2001. KöM rendelet	Az elemek és akkumulátorok, illetve hulladékaik kezelésének részletes szabályairól
164/2003. kormányrendelet	A hulladék adatszolgáltatási kötelezettségről
1/1986. ÉVM-EÜM rendelet	A köztisztasággal és a települési szilárd hulladékokkal összefüggő tevékenységekről
241/200. kormányrendelet	A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről
242/2000. kormányrendelet	A települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításáról

I. 4. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM KIDOLGOZÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ FŐBB TERVEK, PROGRAMOK

Az országos szintű fejlesztési politika a mindenkori kormányzati politika függvénye és ez határozza meg a regionális, megyei, kistérségi és helyi fejlesztési politika lehetőségeit is. Ennek sikere a tényleges forrásteremtés és finanszírozás mellett azon is múlik, hogy a régiós, megyei, kistérségi szint milyen jogosítványokat kap a fejlesztési folyamatban, milyen döntési és közvetlen forráselosztási jogkörrel, önállósággal bír.

A környezetvédelmi program illeszkedése a megyei, regionális és országos tervekhez, programokhoz

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény is kimondja, a környezetvédelmi tervezés alapja a Nemzeti Környezetvédelmi Program. A 2003-2008-as időszakra vonatkozó Nemzeti Környezetvédelmi Program ezen program kidolgozásakor már elkészült. Az NKP-ban az alábbi tematikus akcióprogramok szerepelnek:

- a környezettudatosság növelése;
- az éghajlatváltozást befolyásoló tényezők korlátozása;
- környezet-egészségügy és élelmiszerbiztonság;
- városi környezetminőség;
- a biológiai sokféleség védelme és tájvédelem;
- vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat;
- vizeink védelme és fenntartható használata;
- hulladékgazdálkodás;
- környezetbiztonság.

I. 5. KISKUNMAJSA VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK

A program készítésekor figyelembe vettük, illetve felhasználtuk az alábbi környezetvédelmi vagy ahhoz kapcsolódó országos és megyei terveket, programokat is, hiszen ezekkel megegyezően tervezhető csak meg a térség környezetvédelmi programja:

Országos programok:

- Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008
- Országos területfejlesztési koncepció
- Országos Területrendezési Terv
- A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV törvény
- Nemzeti Fejlesztési terv
- Az Ivóvízminőség - javító Program
- Nemzeti Települési Szennyvíz – elvezetési és tisztítási Megvalósítási Program
- Országos hulladékgazdálkodási terv
- Magyarország SAPARD Terve 2000 – 2006. 53/2001. FVM rendelet
- Nemzeti Agrár környezetvédelmi Program (NAKP)
- Nemzeti Környezet - egészségügyi Akcióprogram (NEKAP)
- Az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja

Regionális programok:

- A Dél-Alföld Statisztikai Régió Környezetvédelmi Programja
- A Dél-Alföld Statisztikai Régió Hulladékgazdálkodási terve

Megyei programok:

- Bács - Kiskun megyei Területrendezési Terv
- Bács - Kiskun megye Komplex Területfejlesztési Stratégiája
- Bács - Kiskun megyei Települési Szilárdhulladék Gazdálkodási Program
- Bács - Kiskun megyei Szennyvíz-elhelyezési Koncepció
- Bács - Kiskun megye Környezetvédelmi programja

Kistérési programok:

- Homokhátsági célprogram: a szárazságtűrő és alternatív növények termesztését segíti előmozdítani.
- Homokhátsági Regionális Szilárdhulladék Kezelési Konzorciális Együttműködés megalapítása

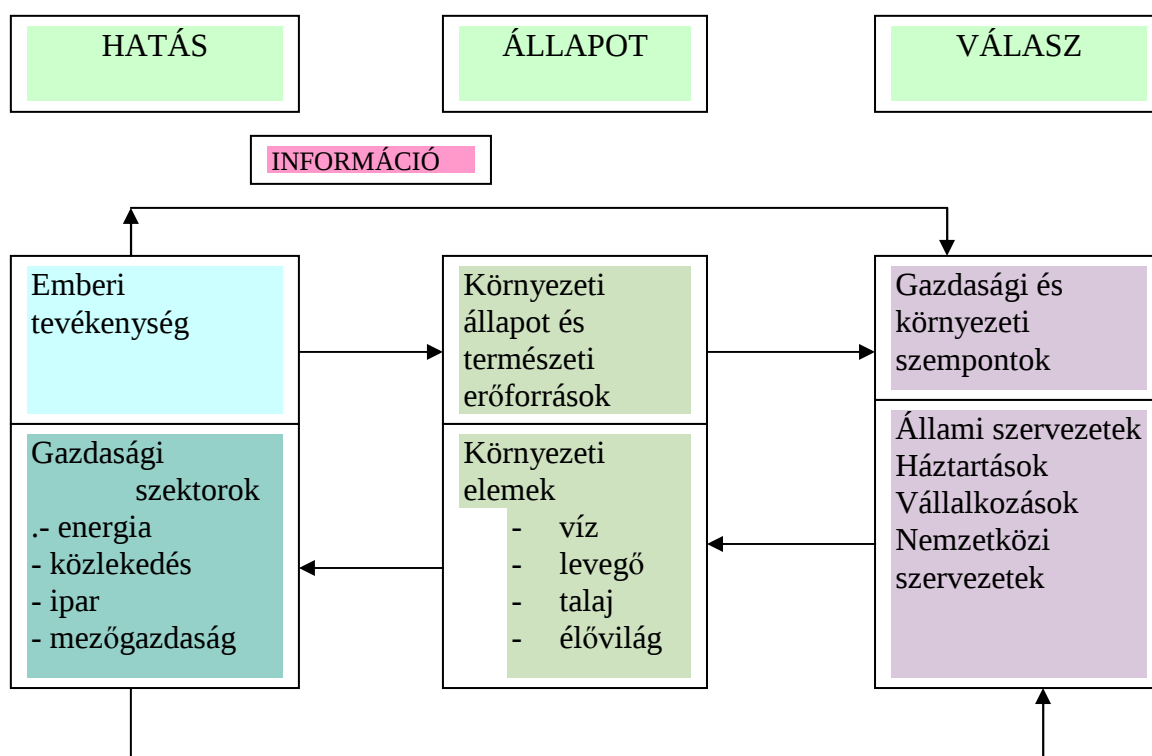
Települési programok:

- Kiskunmajsa város rendezési terve 2003.
- Hosszútávú Városfejlesztési Koncepció (HVK)

II. A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA

Ahhoz, hogy a környezetvédelmi programok szakmai és információs szempontból is megalapozottak legyenek, elengedhetetlen az aktuális környezeti állapot felmérése. Részben azért, hogy a jövőképpen, környezeti koncepcióban meghatározott célokat milyen tényleges környezeti állapotból kiindulva kell elérni, részben azért, hogy a program készítése során a környezeti minőségjavító intézkedéseket és beavatkozásokat prioritási sorrendbe lehessen állítani. A környezeti állapot felmérésére számos különböző logikai keret ismert, ezek közül a legelterjedtebb és egyben legelfogadottabb az OECD és az EU által is alkalmazott ún. Hatás – Állapot – Válasz rendszer.

2. sz. ábra: OECD által alkalmazott Hatás – Állapot – Válasz rendszer modellje

A megalapozó helyzetfeltárási folyamatban a fentiek szerint törekedtünk az egyes környezeti elemek állapotának, dinamikájának bemutatására aktuális adatok, adatbázisok alapján.

A környezeti elemek állapotát az ipari és a mezőgazdasági termelésből, a közlekedésből adódó hatások befolyásolják elsősorban. A lakossági terhelés kisebb jelentőségű.

II. 1. ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK

II. 1. 1. Elhelyezkedés, terület, népesség, történelmi áttekintés

Kiskunmajsa jellegzetes dél-magyarországi település az alföldi homokhátságon, Szegedtől és Kecskeméttől 50, Kiskunhalastól és Kiskunfélegyházától 25 kilométerre.

1. sz. táblázat: Közigazgatási adatok

Közigazgatási területe:	ha
Lakosainak száma:	12 037 fő
Férfi:	5771 fő
Nő:	6266 fő
Népsűrűsége:	54 fő/km ²

Régi múlttal rendelkező város. A korai középkorban ezen a helyen MAYOSSASZÁLLÁS 1743-ban újjátelepül, és az úgynevezett redemptió "jóvoltából" jászok vásárolnak MAJSA pusztán (Ágasegyházán, Kígyóson és Majsajakabszálláson) összesen 27.579 kataszteri hold földet. A 149 új birtokos falujából (ahol először az állattartás volt a megélhetés elsődleges módja és formája, a növénytermesztés csak másodlagos, amit a földek rossz minősége indokolt) 1870-re hétezer lakosú város válik (KISKUN-MAJSA a városi rangot 1837-ben szerezte meg) 28.000 holdas területtel, de átlagban 10 aranykorona alatti földminőséggel.

Míg 1755-ben 7 iparos dolgozott a faluban, 1855-ben már 33. A 15 takács, 9 csizmadia, 5 szűcs, 3 szabó és 1 szíjjártó mind itt előállított alapanyagot dolgoz fel). Tevékenységüket céhek felügyelik, különös tekintettel a minőségre. A városban addig nem rakodhatott ki mesterember, míg az ún. "múlátó" termékeit meg nem vizsgálta, a "fuser" munka nem volt eladható.

Kiskereskedőkkel nincs ilyen jól ellátva a település, 1851-ben még csak 4 szatócs működik (ennek elsődleges oka a jászkun előjárók azon különös eljárása, mellyel megakadályozták a zsidó családok letelepedését). A XIX. század végére az iparosok és kereskedők száma tovább növekszik. Mint általában a vidéki városok többségében, itt is az élelmiszeripar indul fejlődésnek. Két szeszfőzde épül, de a legrégebbi ipar. A malom- és az ún. "sütő" -iparok is korszerűsödnek, a szélmalmokat gőzmalmok váltják fel. (Kozma Huba helytörténeti tanulmányából)

Jelenlegi helyzet: Kiskunmajsa korábban sem tartozott a dinamikusan fejlődő települések közé, a rendszerváltás után is nehezen indultak a vállalkozások. 1996-ban 884 vállalkozást tartottak nyilván, ebből 106 jogi személyiségű és 778 jogi személyiség nélküli formában működött. Utóbbiak döntő hányada egyéni vállalkozás volt.

Az átalakult mezőgazdasági szövetkezetek tevékenységét több élelmiszeripari üzem egészíti ki, takarmányokat, ételízesítőket, szárítmányokat, aszalt gyümölcsöt állítanak elő, baromfi-feldolgozást végeznek. Többen foglalkoznak felvásárlással, a termények és termékek exportjával is.

A régi iparvállalatok, üzemek közül néhány a privatizációs eljárás után is folytatta tevékenységét. Ezeken kívül a különböző szolgáltatásokat nyújtó tevékenységek is megtalálhatók, fuvarozást, szállítmányozást, építési tevékenységet, idegenforgalmi szolgáltatásokat végeznek.

Napjainkra a városban az ipari és mezőgazdasági tevékenységek stagnálása, illetve csökkenése tapasztalható. Némi fellendülés mutatkozik az idegenforgalom területén, a gyógyfürdő fejlesztése következtében.

II. 1. 2. Gazdasági ágazatok jelenlegi helyzete illetve jövőképe

A környezetre leginkább hatást gyakorló gazdasági ágazatok környezetpolitikájának főbb jellemzői:

ÁGAZAT	PROBLÉMA KEZELÉSE	CÉLOK	BEAVATKOZÁS
Ipar	Integrált szennyezés, ellenőrzés, melynek eszközei: - működési engedélyek - kibocsátások ellenőrzése - környezeti auditok - környezeti díjak - hulladékcsökkentő, tiszta technológia	Csökkentett hulladék, tervezett hulladék- gazdálkodás: - hulladék nyilvántartás - gazdasági és pénzügyi ösztönzők - betétdíj rendszer - hulladéklerakás előírásai - polgári jogi felelősség	Környezetbarát termékek: - ökocimke - termékszabványok - fogyasztói információk - adódifferenciálás, - adókedvezmények

Mezőgazdaság Erdőgazdálkodás	Ökológiailag fenntartható gazdálkodás: - extenzív gazdálkodás - vegyi anyag felhasználás csökkentése - organikus gazdálkodás - fogyasztók tájékoztatása - gazdasági és pénzügyi ösztönzők	Erdőfejlesztés: - rendszeres telepítés - tűzvédelem - fenntartható fakitermelés	Vidékfejlesztés: - földgazdálkodás tervezése, ellenőrzése - falusi turizmus fejlesztése, támogatása - édesvízi halászat
Közlekedés	Környezetbarát autók és üzemanyagok elterjedése: - kibocsátási határértékek - gazdasági és pénzügyi ösztönzők - járművizsgálat - üzemanyagtöltésnél a párolgás csökkentése	Infrastruktúra racionalizálása: - úthálózat tervezése - lehetőségek megteremtése - kommunikáció	Autóvezetői magatartás megváltozása: - információ, oktatás - gazdasági és pénzügyi ösztönzők - közlekedési módszerek megválasztása, - forgalomirányítás
Energetika	Szennyezőanyag kibocsátás csökkentése: - speciális célok a SO₂, NO_x, és CO₂ – re vonatkozóan - gazdasági és pénzügyi ösztönzők - nukleáris hulladékok biztonságos ártalmatlanítása	Megújuló energiaforrások fejlesztése: - K + F támogatás - biomassa, szél, hullám, nap, víz, geotermikus energia	Energiafogyasztás csökkentése: - gazdasági és pénzügyi ösztönzők,- fogyasztók tájékoztatása, oktatása - szabályozó eszközök - önkéntes megállapodások
Idegenforgalom	Fenntartható idegenforgalom, földhasználat, infrastruktúra: - ivóvíz - fürdővíz - hulladékgazdálkodás - fenntartható mobilitás	Vízparti területek és természeti, ember alkotta vagy épített értékek védelme: - sivatagosodás - kulturális örökség - erdőtüzek - természetes ösvények	Nagyobb fogyasztói választék: - nagyobb választási lehetőségek - jobb információ - az idegenforgalom jobb szezonális eloszlása

Ipar

Hazánkban a 70 –es évek végéig, a rendszerváltásig az ipar volt a környezetet leginkább terhelő tényező. A korábban nagy ipari létesítményekkel rendelkező városokban az erősen szennyező technológiák visszaszorultak, de a visszamaradt szennyezett ipartelepek rehabilitációja és hasznosítása továbbra is gondokat okoz. A fokozott környezetvédelmi

követelményeknek, az egyre fejlettebb technológiáknak és az ipari létesítmények városokból való kitelepítésének eredményeképpen az ipar környezetet szennyező hatása jelentősen csökkent. Az ipari kibocsátások mérséklődését a gazdasági átalakulás pozitív hatása mellett számos környezetvédelmi intézkedés is segítette. A szakterületi jogi szabályozás, a hatósági intézkedések, valamint a támogatások segítségével megvalósuló emisszió csökkentő beruházások az utóbbi években hozzájárultak a helyi jellegű problémák megoldásához.

Kiskunmajsa városban ipari tevékenységet folytató vállalkozások termelési értéke az elmúlt 5 év viszonylatában közel tízszeresére nőtt.

A régi iparvállalatok, üzemek többsége a privatizációs eljárás után is folytatta tevékenységét. A ROTARY RT szénhidrogén kutatási illetve karbantartási tevékenysége, a mezőgazdasági gépgyártás, a cipőgyártás most is számos munkahelyet biztosít. Működnek konfekcionálással, műanyag és gumitermékek, szerszámok, gépalkatrészek, faipari és nyomdaipari termékek előállításával, lakatosmunkákkal foglalkozó vállalkozások. Emellett különböző szolgáltatásokat nyújtok is megtalálhatók, fuvarozást, szállítmányozást, építési tevékenységet, idegenforgalmi szolgáltatásokat végeznek.

A településen az ipari jellegű termelés illetve szolgáltatás telephelyei a Kiskunfélegyháza - Kiskunhalas vasútvonal és a Félegyházi út mentén találhatók. A lakóterületek szomszédságában egyedül az AGRIKON Rt jelenléte okozhat gondot, a működéséből származó környezetterhelés, valamint a bővítési lehetőségek hiánya miatt.

A város keleti részén külön szabályozási tervvel 64 ha-os területen Ipari park kialakítását hagyták jóvá. A tervezett úthálózat fejlesztés közvetlen összeköttetést teremt az M5 autópályával, Kiskunfélegyháza illetve Kistelek irányában. Az Ipari park beruházási programja keretében a következő fejlesztéseket célozza meg:

- 20 MW teljesítményű gázüzemű villamos erőmű,
- Vízkultúrás fóliasátras zöldségtermesztő üzem,
- Multifunkciós BIO élelmiszerüzem,
- Építési elem (bentmaradó zsalu) gyártó üzem,
- Gumiköpeny feldolgozó üzem,
- Tejfeldolgozó, sajt-, tejtermék gyártó üzem,
- Babkávészőpörkölő üzem építése.

Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás

Kiskunmajsa a Homokhátság termelési tájkörzetének dél-keleti övezetében található. Területének meghatározó talajtípusai a homokos talajok változatai, amelyek a térség keleti felén inkább humuszos, míg a nyugati oldalon inkább csernozjomos homoktalajok a jellemzőek, amelyeket helyenként réti talajok váltanak fel. A Dorozsma-Majsai homokháthoz tartozó nyugati területek homoktalajai csekély termőképességűek. A kistérség területén kedvezőek a klimatikus adottságok, magas a napsütéses órák száma és ugyancsak magas a hő összeg.

A kistérség meghatározó ágazata a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás. Nehézséget okoz viszont, hogy sok a tőkeszegény kényszervállalkozás, a mezőgazdasági üzemek birtok-szerkezete át-, illetve kialakulóban van. Jellemző a nagy létszámú állattartás: baromfi, sertés, szarvasmarha tartása. Ezek a telepek potenciális környezetvédelmi veszélyforrást jelentenek.

A település sűrű tanyahálózatú, homokos talajú területein a rendelkezésre álló szabad munkaerő foglalkoztatásának egyik megoldása lehet a családi gazdaság zöldség-, szőlő- és gyümölcstermelő, illetve kisállattartó gazdasági profillal.

Kiskunmajsa külterületén jelenleg 460ha véd-, 5100ha gazdasági és 15ha egészségügyi szociális erdő található. A település, jellemzően gyenge talajadottságai miatt további erdőtelepítésekkel célszerű számolni. A kistérségre készített erdőtelepítési program ötezer hektár erdő telepítését irányozza elő, elsősorban a kistérség észak-nyugati és déli határterületein. A telepítéseket elsősorban a felhagyott szántók, és nem a gyepterületek rovására célszerű végrehajtani, s törekedni kell a nagy párologtató képességű fajok (pl. nemesnyár) visszaszorítására, illetve az őshonos fajok ültetésére (pl. lösztolgyesek). (Forrás: Kiskunmajsa Városrendezési Terv és a Homokhátsági Célprogram)

Törekedni kell a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának növelésére, illetve a (közösségi) agrármarketing kiépítésére és fejlesztésére.

Közlekedés

A város létrejöttében és fejlődésében döntő szerepet játszott a közlekedés földrajzi helyzete. (keresztirányú utak találkozása) A térség közúti hálózatsűrűsége megfelelő. A belterület úthálózata az átmenő országutakra fűződött fel. A városközpont utcái szűk áteresztőképességűek. A legnagyobb átmenő forgalom pont ezen a területen érinti a Kiskunfélegyháza – Kiskunhalas út átkelő szakasza.

Az országos és megyei területrendezési tervek jelentős úthálózat fejlesztéseket terveznek a következő tervidőszakban: Soltvadkert - Kiskunmajsa – Kiskundorozsma új főútszakasz

valamint a Kiskunmajsa – Kistelek – Ópusztszer – Mindszent – Orosháza útvonal főútvonalként történő kiépítése. Ezek a városközpontot elkerülő nyomvonalat tartalmazzák.

A helyközi és a távolsági autóbuszjáratok a városközpontban található Petőfi tér közlekednek. A város helyi autóbuszvonalain napi két járat üzemel.

A Kiskunfélegyháza – Kiskunhalas illetve a Kiskunmajsa – Kecskemét keskeny nyomtávú vasútvonal biztosítja a lakosság közlekedését.

A MÁV Rt és a VOLÁN Rt nem tervez fejlesztéseket a térségben.

Az országos kerékpárút hálózat nem érinti Kiskunmajsát. A megyei és települési rendezési tervek azonban Kiskunmajsa – Jászszentlászló – Bugac – Jakabszállás illetve Kiskunmajsa – Kiskunhalas irányú kerékpárút építését tartalmazzák.

Energetika

A város villamos energia ellátását a jelenlegi DÉMÁSZ tulajdonú 120 kV – os légvezetékre csatlakozó 120/20 kV-os alállomáson keresztül 20 kV-os hálózatról biztosított. Az alállomás két transzformátor befogadására alkalmas, jelenleg azonban egy darab 16MVA-es transzformátor van beépítve. A város fejlődéséhez feltétlenül szükséges hogy a mások transzformátor is beépítésre kerüljön. Ehhez a telephely bővítése szükséges.

A város jövőbeni villamos energia ellátásához szükséges bővítéseket földkábelek fektetésével tervezik megoldani.

Közvilágítás

A városban a közvilágítás modernizálása a közelmúltban megtörtént. A jelenleg üzemelő közvilágítás színvonalában és minőségében is megfelelő.

Távközlés

Kiskunmajsa távbeszélő szolgáltatója az EMITEL Távközlési Rt. Telefonközpont a Bajcsy-Zs. utcában található. A lakosság telefonigényét teljes egészében kielégíti. Bővítési lehetőség biztosított.

Kábeltelevízió

A városban kábeltelevízió rendszer üzemel, tulajdonosa a CATEL Kft. A hálózat a város teljes területét lefedi. A jövőben optikai kábelek kiépítése várható.

Földgázellátás

Kiskunmajsa város belterületén a földgázellátás biztosított. A jövőbeni fejlesztések azonban többlet gázenergiát igényelnek. Ez a meglévő középnyomású hálózat továbbépítésével, meglévő vezetékszakaszok cseréjével, bővítésével oldható meg.

Az előbbieken említett adatok Kiskunmajsa város rendezési tervéből származnak.

Idegenforgalom

A terület adottságai közül fontossági sorrendben a megyeszerte, sőt az országhatáron túl is ismert kiskunmajsai gyógyvizet és az erre kiépült JONATHERMÁL komplexumot (strand, motel, stb.) és az üdülőtelepet kell kiemelni. A fürdő vize reumatikus és ízületi betegségek gyógyítására, valamint műtétek utáni rehabilitációra alkalmas. Jelenleg ez a legéletképesebb adottsága a területnek. Jelentős propagandával, megfelelő hozzáállással a lovasturizmus előtt megyei szinten jelentős perspektíva áll, s a kistérség települései ebbe bekapcsolódhatnak (Lópofa Kft, lovasversenyek).

A térség természeti értékei közül kiemelésre érdemes a bodoglári ősgalagonyás és a csólyospálosi réti mészkö.

Az apróvadas területen a vadászat és a horgászat (Kiskunmajsa: Halásztanya, Szank: Dong-éri főcsatorna) említhető még meg. A Majsza Napok, a majsai lóversenyek rendezvényei viszonylag sok vendéget vonzanak. A területen – csakúgy mint a megye egyéb részein – a falusi turizmus csak most indul be, mellyel Kiskunmajsán 12 tanyán foglalkoznak. Sajnos az infrastruktúra, az épületek felszereltsége a jelentős arányú fejlesztést nem teszi lehetővé, pedig a terület adottságaihoz igazodó turisztikai forma lehetne. Kapcsolódási pontok kereshetők ugyanakkor Jászszentlászló-Móricgát-Bugac, Zsana-Balotaszállás-Pusztamérges, valamint Harkakötöny-Kiskunhalas irányába.

II. 2. A VÁROS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA

Levegő

A levegő tisztaságának állapota a település nagyságának, térszerkezetének, gazdasági jellegének valamint topográfiai helyzetének sajátosan ötvöződő körülményeitől függ.

Bács-Kiskun megye levegője országos viszonylatban a legkevésbé szennyezettek közé tartozik. A nagy távolságokból érkező légszennyezés a térségben nem számottevő.

Kiskunmajsa város az üdülőtérület és az iparterület is levegőtisztaság-védelmi szempontból a védett I. kategóriába tartozik. A település területén sem az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatba tartozó mérőállomás nem található, sem az ÁNTSZ - nek nincs kiépített mérőhelye. Legközelebb a Kecskemét közelében található K-pusztai mérőállomáson történik a levegő szennyezőanyagainak mérése. Kiskunhalason ülepedő por mennyiségére találhatók mérési adatok. Eszerint a mérések 16 %-ban találtak határérték túllépést.

Kiskunmajsán is hasonlóak lehetnek az értékek, a területi adottságok, a meteorológiai és talaj tulajdonságok hasonlósága miatt.

A településen a légszennyezést döntő mértékben a következő tevékenységek okozzák:

- *ipari és mezőgazdasági üzemek*
- *a közlekedés*
- *fűtés.*

Ipari és mezőgazdasági üzemek:

A városban az ipari termelés következtében kibocsátott légszennyező anyagok mennyisége nem számottevő. Az ATIKÖFE-nek évente elkészített jelentések alapján a városban SO₂, CO₂, NO_x, szilárdpor, és korom tekintetében nem történt határérték túllépés.

Az utóbbi évek környezetvédelmi rendeleteinek következtében a levegő szennyezettségét előidéző kibocsátások, különösen szálló por tekintetében lényegesen csökkent.

A jelentős számú állattartás következtében – kedvezőtlen széljárás esetén - *bűzterhelés* zavarja a lakosságot.

A légszennyezés sajátos formája a pollen allergiát okozó *parlagfű*. A nagy számú allergiás megbetegedés a nyár végén és kora ősszel jelentkezik a környéken.

Közlekedés

A mozgó légszennyező források tekintetében a városon átmenő nagy forgalom meghatározó az útközi sávok levegőtisztasági állapotának alakításában. Mérési illetve forgalmi adatok nem állnak rendelkezésre, így az csak becsülhető.

Az elmúlt években jellemző ólom szennyezettség napjainkra kb. ötödére csökkent, - a forgalom növekedése mellett – ami az ólommentes benzin használatának és a diesel gépjárművek elterjedésének köszönhető.

Fűtés

A városban a gázhálózat kiépült, a bekötések aránya 95 %-os. A lakossági egyedi fűtőberendezések nem bejelentés kötelesek, a környezetvédelmi előírások betartását a gyártók szavatolják. Az egyedi fűtőberendezések karbantartásáról a tulajdonosok kötelesek gondoskodni.

Vizek

Kiskunmajsa város környezetét formáló elemek közül meghatározó szerepet töltenek be a felszíni és felszín alatti vizek. Az elmúlt évek emberi beavatkozásai következtében már nem a természetes állapot jellemző.

- Felszíni vizek:

Kiskunmajsa és környékének belső vízrajza szegényes, mivel a vízáteresztő homokos öszzletbe a csapadékvíz gyorsan beszivárog. Időszakos vízállások csak a mészsízos laposokban jelentkezik hóolvadás, illetve bőséges csapadék idején. Egyéb természetes vízfolyással nem rendelkezik. Az elmúlt évek csökkent csapadékmennyisége, a hibásan kezelt vízgazdálkodási rendszer, a fokozott rétegvíz felhasználás következtében napjainkra a felszíni vizek kiterjedése a térségben minimálisra zsugorodott. Állandó vízállás csak néhány helyen – a 152 ha – os *Harkai – tó*, a várostól 10 km – re - maradt fenn. A mélyedésekben kialakult szikes tavak egy része üdülési igényeket (Kiskunhalasi Sóstó, Fehértó) elégíti ki, másik része halászati célokra (Harkai tó) hasznosítható.

A térség részben a Dongér - Halasi, részben az Algyői belvíz rendszerhez tartozik. A belvízi gyűjtőcsatornák a Dongéri csatorna kivételével időszakos vízfolyások. A terület felszíni vizeihez tartozik a *Dorozsma – Majsai Főcsatorna*, ami a várostól 3 km távolságra ered. A főcsatorna több más csatornával (Dorozsma-Halasi, Domaszéki, Algyői) egyesülve jut ki a

Tisza ártéri síkjára, és a térség időszakosan keletkező belvizeit közösen vezetik a végleges befogadójukba a szegedi Fehér - tóba. Az utóbbi években csupán időszakos vízfolyások.

A város és környéke nem belvíz veszélyes terület.

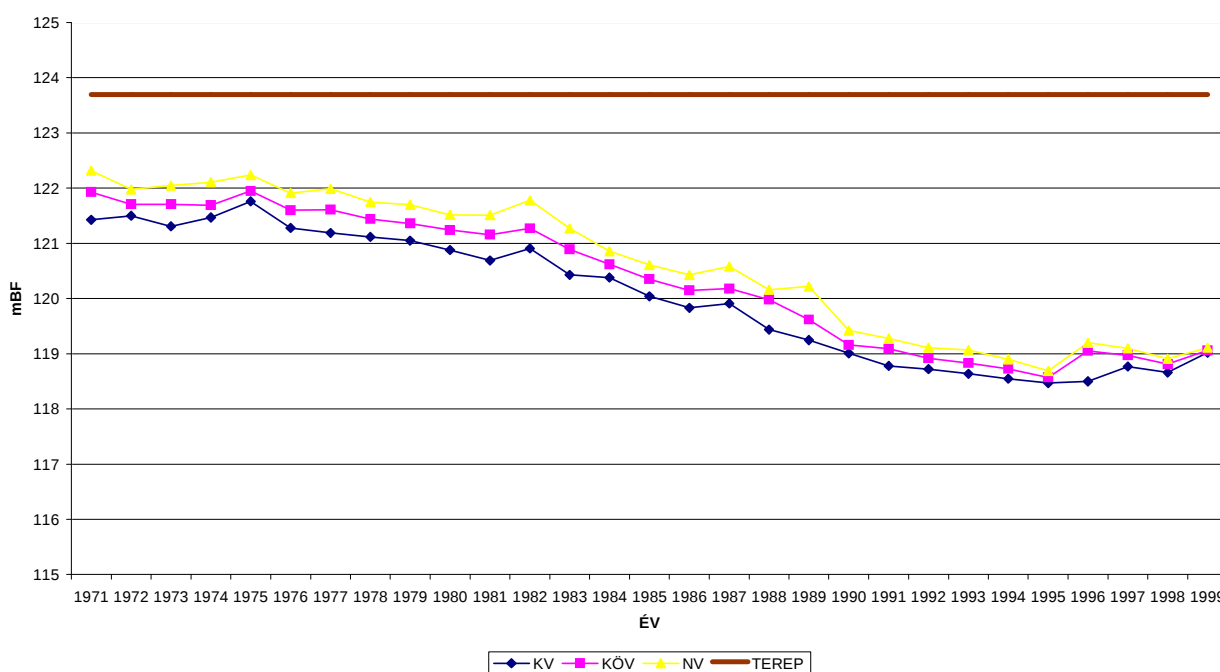
- Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek az emberiség legfontosabb ivóvízforrásai. Jelentőségük miatt, ezek megőrzése a tervezett természetvédelmi beavatkozással történik. A felszín alatti vizek utánpótlását a csapadékon kívül a felszíni illetve felszínközeli vizek biztosítják. Ezeket a vizeket a lakossági igények kielégítésére, ipari célokra, mezőgazdasági területek öntözésére használják.

Magyarországon jelenleg átlagosan, naponta 2,7 millió m³ vizet termelnek ki a föld alól. Ennek 48 % -a parti szűrésű, 15 % -a karsztvíz, és 5 % - a talajvíz.

Bács – Kiskun megye területén 133 db talajvíz figyelőkúton végeznek megfigyelést a megfelelő vízminőség biztosítása érdekében. A kutak vízjárásnak mérése alapján megállapítható, hogy az elmúlt 30 évben a megye területén átlagosan 3 – 4 m –es talajvízcsökkenés következett be.

A város határában található VITUKI 2288. sz. talajvízfigyelő kútjának mérési adatai is ezt bizonyítják. A vízállások idősora alapján megállapítható, hogy a területen a talajvízszint tendenciájában folyamatosan csökken, a közel 30 éves időtartam alatt a vízszint süllyedése 3,85 m.

. sz. ábra: Talajvízjárás a VITUKI 2288. számú talajvíz-figyelőkútban

A vízkészlet alakulása a vízáadó rétegek geológiai adottságaitól, az egyes vízáadó rétegek közötti kapcsolatokról és a térség hidrometeorológiai viszonyaitól függ. A rétegvizek kitermelése az utóbbi 8 – 10 évben közel tízszeresére nőtt, a kutak nyugalmi vízszintje jelentősen lesüllyedt. Sajnos a térségre jellemző kertészeti tevékenységek talaj- és rétegvíz felhasználása kritikus probléma a jelenlegi vízállapotok szempontjából.

A rossz vízgazdálkodású talajok – különösen a térségre jellemző nagy vízáteresztő képességű homoktalajok – nagy aránya miatt a nem szakszerűen kijuttatott műtrágyák kimosódása és a talajvízben történő vándorlása, jelentős kockázatot jelent a felszíni és felszínközeli vizekre. A felmérések szerint napjainkra a Duna menti síkság talajvizeinek nitrát szennyezettsége magasabb az országos átlagnál.

A megye középső, homokhátsági területén az évek óta tartó csapadékhiányos időjárás hatására a talajrétegek víztartalma jelentősen lecsökkent. Emiatt a mezőgazdasági területek termőképességének csökkenésével közvetve veszélyeztetik a külterületi lakott helyeket, tanyás térségeket.

Kiskunmajsa - tágabb környezetét is figyelembe véve a mintegy 300 m összvastagságú üledékösszlet képezi az ivóvíz ellátás bázisát. A város a *Duna törmelékűpján* helyezkedik el olyan földtani környezetben, ahol mind a felszínközeli, mind a mélyebb rétegekből történő vízbeszerzési lehetőségek kedvezőek. A terület képződményei a felszíntől az alsó – felső pannonhatárig hidrodinamikailag összefüggő összletet alkotnak. A földtani adottságok mellett a Duna – Tisza közti hátság kiemelt térszíni helyzete is hozzájárul ahhoz, hogy ez a terület az Alföld intermedier áramlási rendszerének egyik fő vízutánpótlódási bázisa. Ennek a felszín alatti áramlási rendszernek a folyamatos utánpótlódását a hátság területén tapasztalható negatív vertikális hidraulikus gradiens teszi lehetővé. A hátság területén a mélységgel fokozatosan csökken a nyugalmi vízszint a pleisztocén réteg-összletben, legmagasabb piezometikus szintje a talajvíznek van. Az utóbbi években (1960-1996) az utánpótlódás mértékét meghaladó rétegvíz kitermelés következtében 10-25 méterrel csökkent fő vízáadó rétegekben tárolt víz nyugalmi szintje. Ennek egyértelmű oka hogy a vízkitermelés napjainkban többszörösen meghaladja a természetes utánpótlódást.

A felszín alatti vizek minőségét veszélyeztetik a szennyvízelvezetéssel, tisztítással nem rendelkező ingatlanok a talajba, vagy estenként a felszín alatti vízbe bocsátott szennyvizei.

Az ATIKÖFE vizsgálati eredményei szerint az ásott kutak (kb. 10 m) nitrát tartalma magas, átlagosan 100 mg/dm^3 , de a 18 – 20 m mélységű fúrt kutakból nyert vize csupán $0,5 - 3,0 \text{ mg/dm}^3$.

Az ivóvíz árának emelkedésével és az aszályos időszakok következményeképpen az utóbbi években egyre több talajvíz kutat mélyítették le a településen. Ezek vizét a mezőgazdaságban, a háztartásokban, öntözésre használják. A használaton kívül helyezett kutak, ha nem kerülnek szakszerű eltömődékelésre, akkor a talajvízzel összeköttetésben álló víznyelőkkel válnak, közvetlenül szennyezik a talajvizet.

Talaj

A talaj Magyarország kiemelkedő értékű, természeti erőforrása. Területének mintegy 85 %-a a talaj termékenységének hasznosítására, erdőgazdálkodásra, illetve mezőgazdasági tevékenység folytatására alkalmas.

Kiskunmajsa Bács – Kiskun megye D – i, DK – i részén, a Duna – Tisza közti Hátság futóhomokos táján helyezkedik el. A felszínt az uralkodó széljárásnak megfelelően ÉNy – DK irányú homokbucka vonulatokba rendeződött futóhomok takarja be. A homokos részek össz-vastagsága a Hátság Ny – i részén közel 150 m, K – en elvékonyodó lepelként már csak 10 – 15 m. A homokbucka vonulatok között a szél hatására kierodált mélyedések húzódnak. T A város területén illetve közvetlen környezetében 123,0 – 123,5 mBf – i a terepszint magassága, tőle D – i, DNy – i, Ny – i irányban 125 m a jellemző érték. A terepszint általánosan ÉK – i irányban lejt.

Élővilág és táj állapota

„Nem kezelhetjük a természetet úgy mint egy gépet, amelyet szétszedünk, átszerelünk, felújítunk. A természetet csak a természet tempójában és a természet módszereivel szabad megváltoztatni.”

Magyarország az Európai Unió országaihoz viszonyítva a változatosabb, természetközeli és természetvédelmi szempontból értékesebb élővilágú területek közé tartozik. Az ország területének viszonylag érintetlen hányada, az utóbbi években jelentősen csökkent. Ennek következtében az egymással folyamatosan kapcsolatban levő élőhelyek feldarabolódtak, egymástól elkülönültek.

Magyarország területének 9,2 %-a természetvédelmi terület. Az ex-lege területek felmérése még nem fejeződött be.

Az élővilág védelem a természetvédelem egyik legfontosabb területe. A hazai 695 védett növényfaj közül, 63 fokozott védelmet élvez. A védett állatok száma, jelenleg 965, közülük 137 fokozott védelem alatt áll.

Bács-Kiskun megye területének 6,7 %-a áll természetvédelmi védelem alatt. Folyamatban van az Európai Unió madárvédelmi és élőhely védelmi direktívái szerint a NATURA 2000 területek kijelölése, amely a megye közel 96 000 ha-nyi területét fogja érinteni.

Kiskunmajsa és környéke jellegzetes *mozaikos táj*, amelynek részeire a különböző mértékű emberi használat a jellemző. Mezőgazdasági szempontból a kedvezőtlen adottságú területek közé tartozik.

Természetes vegetációjának ma legtöbb helyen a *nyílt homoki gyepek* tekinthetők, melyre jellemzőek a kisebb - nagyobb *fehérnyár csoportok*, *galagonyások*. Ahol a talaj kötöttebb, humuszosabb, *zárt homoki gyepek* is előfordulnak. A buckaközi mélyedésekben *serényfüzes láprétek* találhatók. Ez a növénytársulás az utóbbi két évtized szárazságának és a többméteres talajvíz süllyedésének hatására a Kiskunságban szinte mindenhol erősen degradálódott.

A mai legjellegzetesebb területhasználat az erdőgazdálkodás, ami itt legtöbbször *nemes nyár*, *akác* és *feketefenyő* ültetvények létesítését jelenti. Az ökológiai gazdálkodású mezőgazdasági területeken – Ágasegyháza mély fekvésű területén – a nádgazdálkodás, míg Felső-Bodogláron és Tajó nyugati részén a pusztai gyepek dominálnak.

Jellegzetes tájrészletek:

- Tázlári határrész buckalakulatok
- Felső – Bodoglári galagonyás buckacsoport
- Felső – Bodoglár erdővel övezett rétje
- Tajó erdőszéli bucka
- Ágasegyháza erdőszél

A Kiskunmajsa helyi jelentőségű védett területe: *Bodoglári Homokbuckák*. Területén buckavonulatok, ezeken megtelepült homoki erdők, szikes puszták, borókás-nyárasok, galagonyások váltakoznak. A mészben gazdag, változatos formakincsű homokfelszínek értékes növényfajai a *borzas len*, *homoki kikerics*, *homoki nőszirm*, *piros madársisak*, *tartós szegfű* és a *gyapjas csüdfű*.

Rovarvilágának legjelentősebb képviselője a *fűrészlábú szöcske*, melynek ez az egyetlen alföldi előfordulása. Nemzetközi szempontból is védelmet élvez a *parlagi vipera*. A terület leggyakoribb emlőse az *üregi nyúl*.

A települési környezet állapota

A település tisztasága

Egy település köztisztasága magába foglalja a lakóépületek és az emberi tartózkodásra (üdülés, pihenés) szolgáló ingatlanok, épületek és más nem lakás céljára szolgáló helyiségek és a hozzájuk tartozó területek valamint a közterületek tisztántartását. A tisztántartás ingatlantulajdonosok kötelessége is. A 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról 21. § -ában az önkormányzatot kötelezi közszolgáltatásként az ingatlan tulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére. Kimondja továbbá, hogy a közszolgáltatásnak ki kell terjednie a közterületen, vagy az ingatlanon erre a célra elhelyezett települési szilárd hulladék gyűjtőedények rendszeres elszállítására, valamint a hulladék ártalmatlanítását szolgáló létesítmény létesítésére és működtetésére.

A közterületek tisztítása és tisztasága a városi környezetminőség egyik fontos tényezője. A lakott területekre és utakra, járdákra történő beporzás a széllel, csapadékkal, járművek sárbehordásával rendszeresen megtörténik. Az utakra került, majd a járművek által felvert lebegő por rontja a városi levegő minőségét. Az utak mentén, kevés a fa, ami nemcsak esztétikai szempontból lenne jelentős, hanem a por megkötésében is, közvetve a levegő tisztaságának javításában is szerepet játszik.

A köztisztasági feladatok ellátása magába foglalja a burkolt felületek takarítását, sártalanítását, és a téli burkolatüzemeltetési feladatokat. A síkosság mentesítéshez a szakhatóságok által engedélyezett anyagot használják fel.

A közterületek tisztasága lakossági észrevételek tárgya. Kívánnivalót hagy maga után, főleg a parkok tisztasága, a kutya-piszokkal való szennyezettsége, télen pedig a kisebb utcák járdáinak havassága a legproblémásabb. Szemetesek a buszmegállók, de egy - egy rendezvény után a parkok, közterületek is. Az utak, terek, parkok rendszeres takarítása, gyűjtőedények kihelyezése és ürítése alapvetően javíthatja a lakosság közérzetét, biológiai és mentális regenerálódását.

Kiskunmajsa összes tisztított felülete: m²

A későbbiekben nagyobb hangsúlyt kell fektetni a lakosság környezeti tudatformálására és tájékoztatására.

A település energiagazdálkodása

Az energia iránti kereslet világszerte növekszik, azonban az egyre bővülő igények kielégítése mellett a környezet fokozottabb mértékű kihasználásával jár együtt. A környezetünk iránt érzett felelősségvállalást összhangba kell hozni a biztonságos és gazdaságos energiaellátás iránti igénnyel.

Az egyes energiahordozók felhasználásának minősége és mennyisége jelentősen befolyásolja a lakossági ellátás minőségét, valamint a levegő minőségét és állapotát.

Környezeti hatása elsősorban a primer energiahordozók felhasználásának illetve szállításának van, amely a földgáz, tüzelőolaj, szén és fa elégetése során keletkező emissziókban nyilvánul meg.

Az önkormányzat energiagazdálkodása során közvetlenül felelős:

- közvilágítás biztosításáért
- önkormányzati intézmények energiaellátásáért
- településfejlesztés energetikai vonatkozásának felügyeletéért.

Az önkormányzat Képviselőtestületének célja a tervszerű, tudatos energiagazdálkodás, a biztonságos és szükséges energiaellátás, a lehető legkedvezőbb áron. Ennek megfelelően az energetikai beruházások tervezése, finanszírozása, és bonyolítása is önkormányzati feladat. Az önkormányzati intézményekben a rendszerváltás óta a beruházások legfeljebb az állagmegóvást célozták meg. Megmaradtak a rossz hatásfokkal üzemelő tüzeléstechnikai berendezések, energiapazarló fűtési rendszerek, korszerűtlen világítótestek. A felsorolt problémák oka az önkormányzatok állandó forráshiánya.

Mindezek következménye hogy az önkormányzatoknak továbbra is problémát jelent az energia költségek fedezése. A fenti gondokon túlmenően általános probléma, hogy az energiagazdálkodással kapcsolatos döntések többségét az energiaszolgáltatók hozzák monopolhelyzetük révén.

Kiskunmajsán az energia hálózat teljes körűen kiépített. A város ellátását a DÉMÁSZ Rt biztosítja. Feladata a fogyasztói hálózat üzemeltetése, és a közvilágítási hálózat üzemeltetése, karbantartása. Az ipari parkban tervezett technológiák beindításával párhuzamosan a villamoshálózat fejlesztése is szükségessé válik.

A település területén a földgáz ellátás biztosított. Szolgáltató a DÉGÁZ Rt. Feladata a földgázelosztó - fogyasztói hálózatának karbantartása és üzemeltetése. A város jelenlegi földgáz igényét a ma üzemelő rendszer kielégíti, de a fejlesztési tervek megvalósítása már többlet földgázigénnyel jelentkezik.

Ivóvízellátás

Az ivóvízellátást Kiskunmajsa a HALASVÍZ Kft által üzemeltetett közüzemi vízellátó rendszer biztosítja. A belterület és az üdülőfalu 100 % -ban ellátott. A település vízellátásához szükséges vizet 250 – 450 m mélységű kutakból termelik ki. (5 db mélyfúrású kút) A külterületi lakott helyek közül, Bodoglár és Tajó közös vízellátó rendszerről kapja a vizet. A jelenlegi rendszer csúcs fogyasztási időben is képes a vízigények kielégítésére. A víztermelő telep kapacitása 6000 m³ / nap. A vízvezeték hossza m.

A rendelkezésre álló adatok szerint a téli vízfogyasztás kb.két-harmada a nyárinak. Ezt az üdülőkörzet nyári időszakos népességnövekedése okozza.

A lakosság körében tapasztalható takarékoság miatt a vízigények további növekedése nem várható.

- **Vízminőség:** A kutak vízminőségi kategóriája II. osztályú rétegvíz. A mélyfúrású kutakból termelt víz - a Duna – Tisza közének valamennyi vízbázisára jellemzően – minden esetben határérték felett tartalmaz vas, illetve a jelenlegi határérték közelében arzén szennyezést. Ezek bizonyítottan geológiai jellegű szennyeződések.

A vastartalom határértéket meghaladó értéke miatt vastalanító technológia üzemeltetése szükséges. Az EU csatlakozás feltételeinek jegyében kiadott kormányrendelet szerint a település vízellátását biztosító kutak vizét 2009-ig arzénmentesítő technológiával kell ellátni.

A vízminőséget a VÍZÉPSZOLG – 94 Kft akkreditált laboratóriuma havi rendszerességgel ellenőrzi.

3. sz. táblázat: a 2003. év átlagos vízminősége a nyers és tisztított víz vonatkozásában (Halasvíz Kft)

Vizsgált paraméterek	Nyers víz	Tisztított víz
pH	7,44	7,42
NH ₄ ⁺ (mg/dm ³)	0,29	0,04
NO ₂ ⁻ (mg/dm ³)	0	0
NO ₃ ⁻ (mg/dm ³)	< 1	< 1
Fe ²⁺ (mg/dm ³)	0,40	0,01
Mn ²⁺ (mg/dm ³)	0,05	0,02
As ³⁺ (mg/dm ³)	< 0,05	<0,05

- **Vízhálózat:** A város vízhálózata egyes pontokon előregedett, elavult. A vízmű kiépítés kezdeti szakaszában lefektetett ragasztott PVC csövek és a felületkezelés nélküli acélcsövek cseréjét az üzemeltető folyamatosan végzi.

A vízhálózat fertőtlenítését, mechanikai tisztítását negyedéves ütemezéssel végzik.

4. sz. táblázat: a vízhálózat számszerű adatai (Halasvíz Kft)

Megnevezés	2003.
Összes lakóingatlan száma (db)	5231
Vízbe kötéssel ellátott lakóingatlanok száma (db)	
Vízhálózat hossza (km)	
Víztornyok száma (db)	1
Víztorony térfogata (m ³)	700
Felhasznált víz mennyisége (m ³ /év)	650 000

- **Víztárolás:** tároló térfogat: 700 m³. Általános helyzetbe átfolyó, csúcsüzemben ellennyomó rendszerű.

Kommunális és ipari szennyvízkezelés

Jelenleg Magyarországra a szennyvízelvezetés és tisztítás kritikus helyzete jellemző. A szennyvízelvezetés csupán 60 % - ban megoldott. Az összegyűjtött szennyvíznek mindössze 54 % -a kerül tisztításra, a fennmaradó hányad tisztítatlanul kerül a befogadóba.

A felszíni és felszín alatti vízkészleteink minőségének védelme érdekében a települési szennyvizek tisztításának megoldása jelentős fejlesztést igényel, a csatornahálózat bővítésétől a III. szennyvíztisztítási fokozat kiépítésén át a gazdaságosan nem csatornázható települések szennyvizének és a szennyvíziszapok ártalommentes elhelyezéséig. (Forrás: NKP-2)

Az ipar jelentős mennyiségű vizet használ fel. Az iparban keletkező szennyvizek a kommunális szennyvíznél veszélyesebbek, mivel tartalmazhatnak olyan komponenseket amelyek toxikus vagy fertőző hatásuknál fogva a befogadók öntisztuló képességét rontják, illetve fennakadást okoznak a szennyvíztisztító telepek technológiai folyamataiban. Vízfogyasztási adatok, és a csatornázatlan területeken élők számának alapján az évente keletkező települési folyékony hulladék mennyisége mintegy 115 millió tonnára tehető. Ennek jelentős hányada (mintegy 90 % -a) a gyűjtő tározó műtárgyak nem megfelelő kialakítása miatt a környezetet veszélyeztetve szikkad el. Az el nem szikkasztott települési

folyékony hulladék becsült mennyisége 5,5 millió tonna, amelyhez az ipari és kommunális szennyvíz tisztítók iszaptárolóiból valamint a csatorna tisztításból 0,7 millió tonna szennyvíziszap járul. A szennyvíziszapok 18 %-t stabilizálják, mezőgazdasági hasznosításra 40 %-a kerül.

Bács - Kiskun megyében a csatornázás, szennyvíztisztítás területén az ellátottsági szint nagyon alacsony. A lakások mindössze 31,3 %-a van bekapcsolva a csatornahálózatba, a megye 119 településéből csak 38-ban épült ki csatornahálózat.

A megye településeinek nagy részénél legelterjedtebb módszer az ún. szikkasztásos eljárás, melynek során a szippantott szennyvíz földárkos, földmedencés ürítőhelyekre, esetleg felhagyott bányagödrökbe kerül. Sok esetben azonban, még ide sem jut el, hanem illegális módon erdők szélén rosszabb esetben egyenesen a felszíni vízbe ürítik. A jelenleg üzemelő folyékony leürítő helyeknek mindössze 25 %-a felel meg a környezetvédelmi és közegészségügyi előírásoknak.

Kiskunmajsán a korábban létesített 500 m³/nap kapacitású szennyvíztisztító mű mellé, 2003-ban 1500 m³/nap kapacitású egységet építettek be. A hálózaton kívül érkezett mennyiségen kívül a szippantott szennyvizet is befogadja. A számított mennyiségek alapján a tisztítótelep kapacitása teljes mértékben kihasznált lesz. Fejlesztésre illetve a technológia intenzifikálására a város fejlesztésével párhuzamosan szükségessé válik.

Előre látható, hogy a termálfürdő tisztító berendezése a várható fejlesztések hatására túlterhelt lesz, az itt keletkező szennyvíz tisztítása is a városi szennyvíztisztító műben fog megtörténni.

Kiskunmajsán a központi belterületen kiépült a szennyvíz csatornahálózat. A hálózaton belül 11 közbenső és egy végátemelő üzemel. A végátemelő a tisztítótelepre továbbítja az összes szennyvizet. A kedvező terepadottságoknak köszönhetően a szennyvízcsatorna gravitációs kialakítású, kivéve létesítendő ipari park, ahová közbenső átemelő közbeiktatása szükséges. A csatorna hálózatra a lakosság 63 %-a kötött rá. (3314 db lakás) Az új lakóterületeken kb. 12 km csatorna kiépítését tervezik. Az üdülőfaluban nincs kiépített szennyvíz csatornahálózat. A megcélzott gyógyhely besorolás is indokolja mielőbbi pótlását. Egyéb belterületeken (Bodoglár, Tajó, Belső-Kígyós, Gárgyán) a csatorna hálózat kiépítése az elkövetkező hat évben nem várható. Továbbra is a gyűjtés illetve az egyedi megoldások alkalmazhatók.

A szennyvíztisztítás során keletkezett szennyvíziszap, víztelenítés után a kecskeméti kommunális hulladéklerakóba kerül, ahol a szervesanyag tartalmát a rekultivációs

tevékenységhez hasznosítják. A jelenlegi lehetőségek közül, a jogszabályoknak megfelelően ez a legjobb megoldás. Távlati tervek egy komposztálási technológia kialakítását célozzák meg.

Csapadékvíz elvezetés

A csapadékvíz gázokat old ki a léghőből, ennek összetétele eltér a levegőtől. A gázok közül a szén-dioxid oldódik a legjobban. A gázok mellett a csapadék magával ragadja a légkör egyéb szennyezőit is. (por, korom, pernye, füstgázok, radioaktív anyagok, mikroorganizmusok)

A csapadékvíz az üzemi szennyvíznél sokkal tisztább, ezért tisztításuk nem szükséges. A föld felszínére jutott csapadékvíz részben beszivárog a talajba, részben felszíni vízként elfolyik. A csapadékvíz elvezetésének, összegyűjtésének módját befolyásolja a település morfológiai helyzete, talajtani adottságai, beépítettsége, burkolt felületek aránya.

Kiskunmajsa város csapadékvíz elvezető rendszere jól kiépített, bár nem teljes. Vannak a belterületnek kritikus pontjai illetve területrészei, ahol a csapadékos időjárás esetén vízvezetési gondok jelentkeznek. Ennek oka a meglévő csatornák meghibásodása illetve a csatornák hiánya. A belterület két oldalán található fő vízlevezető csatornák (Szank –Majsai, és Fehértó – Majsai) karbantartására fokozott figyelmet kell fordítani. Különösen fontos az iszap és nádmentesítés. A város Ny-i részére tervezett belvíztározó nagy belvíz esetén mentesíti a Fehértó – Majsai csatorna alsó szakaszát, és vízvisszatartást is biztosít. A többi csatorna vizét is célszerű ebbe a tározóba vezetni.

A csapadékvíz elvezető rendszer egész várost átfogó felülvizsgálata, rekonstrukciója szükséges.

Zöldterület – gazdálkodás

Hazánkban a települések területének nagy része beépített, vagy burkolt felületű, a többit növényzet fedi be. A növényzettel fedett területek nagyon sokféle funkciót tölthetnek be. Kialakításuk és a növényzet jellege ennek megfelelően különböző lehet. Azonban közös tulajdonságuk hogy, a növény-együttesek jelentős nagyságú asszimiláló, párologtató, zöld tömegük következtében szerepet játszanak a település környezeti adottságainak alakításában.

A zöldterületek kialakítása a tervezéstől a megvalósításig, majd az ezt követően a fenntartásuk települési szintű feladat. Kiemelt fontosságú a közparkok illetve a különleges területek (temetők, intézménykertek) rendbetétele, az utcafásítási rendszer revitalizációja.

Kiskunmajsa Város Önkormányzata helyi építési szabályzatban és a köztisztaságról és környezetvédelméről szóló rendeletében gondoskodik a zöldterületekből és az erdőkből álló egységes zöldfelületi rendszer kialakításáról, és az épített környezettel harmóniában levő, a terület adottságaihoz igazodó, esztétikus elrendezéséről.

Kiskunmajsa fejlesztési koncepciója a már meglévő, de minőségében kifogásolható zöldterületek rekonstrukcióját, valamint újabb területek kialakítását irányozza elő. A rendezési terv parkokból, utakat kísérő zöldsávokból, fasorokból, intézmények és lakóterületek parkosított kertjeiből, mezőgazdasági területekből és erdőkből alakítja ki a város zöldfelületének egységes, esztétikus szerkezetét.

A város növényzete az alföld ökológiai viszonyainak általában megfelel, ugyanakkor a zöldterületek átalakítása aktuálissá vált.

Kiskunmajsa zöldterületekkel való ellátottságát a mellékletek sz. ábra ismerteti.

Forrás: Kiskunmajsa település rendezési terve

- Közintézmények: iskolák, kollégiumok

Az új iskola, a gimnázium és a kollégium telepített növényállománya megfelelő árnyékoltságot biztosít. A Fő utcai óvoda és iskola udvara kicsi, növényállományuk kielégítő. A régi iskola növényei felújításra szorulnak.

Megállapítható, hogy a közintézmények zöldnövényekkel való ellátottsága a telepített növények fajtainak és minőségének tekintetében kedvezőbb képet mutatnak, mint a város egyéb területei.

- Temetők:

A tervek szerint a területeik az elkövetkező 15 évre elegendő. A Felsővárosi temető területe 3,76 ha, az Alsóvárosi 4,70 ha. Mindkettő egyházi tulajdonban van. Fejlesztésként a kerítés melletti cserjével történő lehatárolás, burkolat építés, fátelepítés a feladat.

A Zsidó temetőbe (0,7 ha) már nem temetnek, helyi védettségű.

- Sportterület:

Kiskunmajsa város több gyeperes, egy aszfaltos és egy salakos sportpályával áll a lakók rendelkezésére. Területe: 6,37 ha. Zöldterület gazdálkodási szempontból a bejáratnál található fák, (fenyő, platán, hársfa) gondozását kell megoldani.

- Egészségügyi terület:

Nyugdíjas apartman telepet a városi kiránduló erdő melletti, jelenlegi gyep művelési területen tervezik kialakítani, 23,87 ha – on. Részben gyógy-idegenforgalmi, részben egészségügyi különleges besorolással. A telep parkszerű kialakítással a környezetbe ágyazva építendő ki. A jelenlegi erdő állománya felújításra szorul.

A strand illetve a hozzá tartozó kemping területének bővítésére adottak a lehetőségek. A déli oldalra tervezett erdősítés mintegy levédi ezt a városrészt, ugyanakkor kedvező mikroklímát is biztosít.

- Közparkok:

A meglévő parkok közül csak három rendelkezik bizonyos felszereltséggel, a többinek csak a terület áll rendelkezésre. A városi közparkok mindegyike vagy teljes rekonstrukcióra, vagy kivitelezésre szorul. Tereprendezés, növénytelepítés, és felszerelési tárgyak beszerzése, európai uniós normáknak megfelelő játszóterek kialakítása a feladat.

Legnagyobb lehetőséget a Majsa – Fehértói főcsatorna két partján elterülő, ma még háztartási és építési törmelékkel folyamatosan feltöltött terület kínálja. Tervek szerint kalandjátszótér, sétaúttal körbevett záportározó, füves futballpálya, tenispályák biztosítanának kikapcsolódást a város lakóinak.

- Közkertek

A Majsa – Fehértó főcsatorna partján sétány kialakítását tervezi a városrendezési terv. Ez összekapcsolja a város lakóterületeit a belső közparkokkal, zöld utat biztosít a település központjáig.

- Fasorok

Az egyes zöldterületek összekapcsolását az út menti zöldsávok és a fasorok biztosítják. Kondicionáló és biológiai értékük mellett fontos a por és szennyezőanyag megkötő, levegőtisztító szerepük. Az esztétikus városkép kialakítását is jelentősen befolyásolják.

Kiskunmajsa utcáin viszonylag kevés a fa, ezen belül is sok az öregedő, gyakori a rosszul megválasztott fajtákkal történő beültetés. Jelentős a gyümölcsfák aránya.

Az egyes városrészek faanyaga eltérő, a belvárosban található a legtöbb fa.

Összefoglalva a város zöldterület rekonstrukciója kiemelkedő prioritású feladat. A lakosság bevonásával, tervszerűen ütemezve kell végrehajtani. A helyi jelleg megőrzését figyelembe véve, őshonos, iskolázott fákkal, szakember által készített terv alapján szükséges pótolni a hiányzó illetve elöregedett fasorokat. Mindezeket a város parkolóira is vonatkoznak.

- Erdőterületek

A város belterületén található kiserdő jelenleg rendezvényterület funkcióját tölti be. Mindenképpen szükséges a kulturált szabadidő eltöltéséhez szükséges alapvető létesítmények, és a gondozott, ápolt terület kialakítása. A városrendezési terv szerint közel 100 ha-nyi erdőterület kialakítása és rekonstrukciója valósul meg a közeljövőben.

- Helyi közlekedésszervezés

Kiskunmajsa Bács-Kiskun megye délkeleti részén helyezkedik el a 155. számú Kiskunhalas – Kiskunfélegyháza vasútvonal és az 5405 és 5402 országos közút mellett. Hiányzik a vízi és légi közlekedés.

A vasúti közlekedésben csökkenő tendencia mutatkozik mind a személy, mind a teherforgalom tekintetében.

A tömegközlekedést a VOLÁN vállalatok helyközi illetve távolsági járatai bonyolítják. A település az egész várost behálózó, helyi autóbusz járással is rendelkezik. Üzemeltetését a KKM- BUSZ Kft végzi. Az egyéb belterületek közlekedését kiszolgáló helyi autóbusz járatok indítása szükséges.

A térség közúti hálózatsűrűsége megfelelő. Az 5402 számú közút közvetlenül köti a várost az M5 autópályához. A településen áthalad az 5405 számú közút, amelynek forgalma folyamatosan növekszik. Távlati tervek szerint az átmenő forgalom csökkentésére elkerülő útszakasz kerül kiépítésre, amely a teljes tranzitforgalomtól mentesíteni fogja a várost. A kiszolgáló úthálózat szabályozott. Az úthálózat minőségén sokat javított a 2002-ben kiépített szennyvízcsatorna hálózat. Mára már csaknem minden utca burkolattal – legalább makadám burkolattal - ellátott. A közlekedési úthálózatot a sz. mellékletben mutatjuk be.

A gyalogosút hálózat jelenleg rendezetlen képet mutat, a szabályozása, egységes kialakítása szükségessé vált. A városi fejlesztési tervei gyalogos és kerékpár utak építését irányozza elő.

Épített környezet

Az épített környezet a z ember által kialakított rendszer, melynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése. A település térbeli berendezkedése kifejezi a mindenkori döntéshozók céljait, érdekeit a területfejlesztés, területrendezés által. Meghatározza a fejlődés irányvonalait, lehetőségeit.

A településen a közlekedési, légszennyezési és zajproblémák, az épített környezet nem megfelelő műszaki állapota, a zöldterületek hiánya illetve elhanyagoltsága okozza a legtöbb problémát.

Az épített környezeten belül az építési örökséghez tartoznak a műemlékek, épületegyüttesek, kultúrtájak. Kiemelkedő értékű elemeit védetté kell nyilvánítani, megóvni és bemutatni.

Kiskunmajsa épített környezetének minőségét elhelyezkedése, természeti és környezeti adottságai, társadalmi-gazdasági szerkezete, nagysága, és infrastrukturális ellátottsága egyaránt meghatározza.

Kiskunmajsa nem vált a lakótelep építés áldozatává, emeletes házak mindössze három helyen találhatók: a K-i városrészben, a volt szovjet laktanyában, és a város központjában. A város kialakulásában a domborzati viszonyok aprótelkes, szűk utcák kialakítását eredményezték. A XX. Században a beépítés túllép a városközponton. A '20-as években az Alsóváros fejlődik. A '40-es évek szociális jellegű építései az Árpádtelep utca létrejöttét eredményezték. Az '50-es években a Szabadkai utca környéke is benépesült. Ezek falusias jellegű lakóterületek.

A '60-as évek lakásépítései kizárólag a K-i városrészt érintették, kertvárosias kialakításúak. A további években ez a tendencia vált jellemzővé. Ma elsősorban a kertvárosias építkezésekre jelentkezik igény.

Új falusias jellegű lakóterületként jelentkezik az Iparhegyi szőlők zártkertjeinek, városhoz közel eső része.

A lakóterületek elrendezését a mellékletek sz. ábrája mutatja be.

A megfelelő szabályozások és ellenőrzések hiányában a tájegységtől idegen stílusok és anyagok felhasználása is megtörtént az építkezések során. A tisztázatlan tulajdonviszonyok és a gazdasági helyzetből adódó problémák miatt sok értékes, régi épület ment tönkre az állagmegőrző karbantartások hiányában. A lakosság - elsősorban mezőgazdaságból élők – jövedelmének csökkenésével sok külterületi építményt magára hagytak a tulajdonosai. (tanyák, majorok, egyéb építmények) Az egyes ipari illetve mezőgazdasági tevékenységek felhagyása megfelelő terület rekultiváció nélkül történt meg.

A város központjában a helyi építészeti értékvédelmi terület, a megtelepedés időszakának adottságait, - a város alaprajzából felismerhető az egykori homokdűnének a jellemző szélirányból fakadó irányultságát követő utcák - valamint az épületek nagy sűrűségét figyelembe véve lehatárolásra került. Ezt az utcák esetleges változtatása során fokozottan figyelembe kell venni. Nem egy esetben még az utcanevekben is megőrzésre kerültek a történelmi előzmények. Például: Régiposta utca, Szélmalom sor, Olajütő köz, Lóvásártér utca. A történeti jellegű utcanevek megtartandók.

A városközponti Petőfi tér régen hetipiacoknak adott helyet. Építészeti szempontból hiba, hogy egymással harmóniában nem levő épületeket emeltek, sorgarázst és pavilonokat

építettek. Ezáltal károsan befolyásolják a téren található műemlék templom és a Kossuth utca kezdetének képét.

Kiskunmajsa jellegzetességének tekinthetők a nádtetős házak, amelyek a cserépfedés használatára kötelezés ellenére is nagy számban találhatók. A másik jellegzetesség a fésűs beépítés emlékeként megmaradt deszka és napsugaras oromzat. Ezeknek a megőrzése, valamint a felújítások során további használata javára válna a hagyományos városképnek.

A település keleti részén található cigánytelep felszámolására telekcsoport kialakítása válik szükségsszerűvé.

Az Árpád utcában, a leégett *Törtely – malom* romja is orvoslásra vár.

Az épített környezet védendő értékei közé tartoznak a köztéri képzőművészeti alkotások, szobrok, feszületek, pumpás, öntöttvas kutak. A régi majsaiak emléke őrizhető meg gondozásukkal, fenntartásukkal. A ma már nem létező történelmi emlékek helyét emléktáblával ajánlatos lenne megjelölni. Például: Bagolyvár, fatornyos iskola, régi mozi, régi plébánia, szélmalmok, olajütő, vásárterek stb.

A *Kiskunmajsát övező tanyavilág* igencsak kiterjedt és összetett. Sajnos nagyon sok a magára hagyott lakóház, gazdasági épület, amelyek a hagyományos gazdálkodó életmód bemutatására alkalmasak. Felmérésük, védelmük, fenntartásuk az építészeti örökség részeként kiemelkedő prioritást élvez. A falusi turizmus kereteiben, üdülési célra átalakított, felújított tanyák példa értékűek.

Kiskunmajsa város területrendezési terve részletesen tartalmazza az egyes un. egyedi táji értékek megjelölését, védelmét. Ide tartoznak a hagyományos tanyák, út menti keresztek, tanyasi iskolák, őrház épületek, jellegzetes tájrészletek.

Kiskunmajsa területén az alábbi helyi védelemre javasolt egyedi tájértékek találhatók:

Hagyományos tanyák:

- Bodoglár – Szanki határszélen található 2 db tanya
- Konyhadúlóban gyümölcsösök mögött fekvő tanya
- Konyhadúlóban a műút mellett fekvő tanya
- Ötfai 2 db tanya
- Kőkúton a fürdő közelében található két tanya
- Kígyópusztán a Kígyósra bevezető út mellett álló tanya
- Ágasegyháza dűlőben, a csólyosi határ mentén fekvő tanya

Keresztek:

- Bodoglári bejárónál levő faoszlopos kereszt
- Szanki út menti kőkereszt
- Marisi faoszlopos fémkereszt
- Marispusztai kőkereszt
- A halasi út mentén a zsanai földalatti gáztárolóhoz vezető út melletti kőkereszt
- Sűrű – Tajó bekerített fészülete
- Ágasegyháza dülőben álló faoszlopos, bádofedésű kereszt
- Kisteleki út mellett álló kőkereszt
- Szeged – Halasi országút mentén álló fakereszt

Tanyasi iskolák, őrházak:

- Felső - Bodoglári Iskola
- Ötfai iskola
- Félegyházi úti vasúti őrház
- Kőkúti iskola
- Halasi út mentén álló őrház
- Sűrű – Tajói iskola
- Kígyópusztai iskola
- Külső – Kígyósi (Gárgyán) iskola

A Helyi Építési Szabályzat rögzíti a település helyi művi értékvédelemmel rögzített épületeinek kezelését, följújtásuknak, átalakításuknak előírásait. Kiskunmajsa jelenleg is védelem alatt álló épületeinek listáját és állapotleírását is tartalmazza.

A lakosság környezeti tudat és szemléletformálása

A települési környezetvédelem első számú letéteményese - a lakosság környezettudatossága és a civil szervezetek fejlettségi szintjén – a helyi önkormányzat. A környezeti kultúra általános szintje a lakosság körében nem megfelelő és nagyon lassan fejlődik. A legnagyobb probléma a közös feladat és felelősségviselés hiánya a település környezeti és természeti állapotának javítása érdekében. Nincsenek hagyományai a nyilvánosság és a társadalmi partnerség biztosításának, ami a fejlesztési programok támogatottságának hiányát eredményezi. A helyi közösségfejlesztés, a társadalmi szervezetek fejlettsége elmarad az kívánatostól, de még az országos átlagtól is. A természetvédelemmel foglalkozó szervezetek

száma magas Bács-Kiskun megyében, de a speciálisabb (levegő, hulladék stb.), valamint az egészségvédelemmel, életmóddal, állatvédelemmel foglalkozó tevékenységek hiányosak. Kiskunmajsán kevés olyan non-profit szervezet működik, amely a környezet és természetvédelem ügyét képviseli. Több egyesület, civil szervezet megemlíti tevékenységi körében, de közülük hatékonyan csak kevesen dolgoznak.

Óvodákban, iskolákban prioritás a környezeti nevelés. Megvalósulása az egészséges életre nevelésben, a környezeti kultúra megőrzésében, kirándulások szervezésében, és a hagyományok őrzésében nyilvánul meg. Az iskolákban önálló tantárgyként nem szerepel a környezetvédelem, tantervi modulokként, más kapcsolódó tantárgy órakeretében jelentkezik. A tudatformálás érdekében kiemelkedő fontosságú a lakosság állandó, naprakész tájékoztatása, amelyet a környezeti információs rendszer bevezetése lényegesen megkönnyítene.

Az emberi egészség állapotának környezeti vonatkozásai

Bizonyára nem túlzás Kiskunmajsa város kapcsán is kijelenteni azt - a Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogram (NEKAP) 2000 évi beszámolójának összegzését interpolálva - hogy a lakosság egészségi állapota katasztrofális. A vezető halálokok megoszlása lényegében az európai országokban tapasztaltakhoz hasonlóak: keringési betegségek, daganatok, erőszakos (balesetek) halálozások, emésztőszervi valamint légzőszervi betegségek. Az összhalálozás tekintetében csökkenés tapasztalható Európa szerte, így hazánkban is, azonban a halálozások száma jelentősen meghaladja az európai átlagot mind a férfiak, mind a nők esetében. Országon belül is jelentős eltérés figyelhető meg - a Dél-Dunántúlon, az Alföldön, Észak és Észak-kelet Magyarországon a standardizált halálozási hányados - 1986-1997 között a teljes populációra számítva - szignifikánsan magasabb, mint az országos átlag. A nagykockázatú térségek közé tartozik - főként a férfiak vonatkozásában - Kiskunmajsa is.

A krónikus nem fertőző, a lakosság körében nagy gyakorisággal fellépő betegségek (népbetegségek) kórokai bizonytalanok, sokfélék, ill. az ok-okozati összefüggések csak részben feltártak, és egyértelműen nehezen körvonalazhatók.

A leggyakoribb kockázati tényezők:

I. Belső tényezők: átöröklés, nem, életkor, alkat

II. Külső tényezők: környezetszennyezésből eredő kockázatok - egészséges ivóvíz biztosítása,

- a külső és a belső téri levegő minősége,

- talajszennyező források minősége és mennyisége, ebből eredően a termelt élelmiszerek biztonsága

-kémiai biztonság: a környezetbe kerülő vegyi anyagok nyomon követése, kontrollja

-munkahelyi környezet biztonsága,

- stresszmentes lakókörnyezet (zaj, rezgés, megfelelő rekreációs területek)

III. Életmód, életvitel, magatartás: táplálkozási szokások, alkoholfogyasztás, dohányzás, rendszeres mozgás hiánya, stb.

IV. Szociológiai tényezők: társadalmi, gazdasági helyzet, egészségügyi ellátás

A környezeti elemek közvetítette ártalmak olyan egészségkárosodásokat, betegségeket idézhetnek elő, amelyeket egyéb életmódbeli, foglalkozási faktorok is okozhatnak, és kedvezőtlen szociális helyzetek súlyosbíthatnak. Az egészségi állapot értékelésekor ezért lehetséges ugyan olyan betegségcsoportokat definiálni, melyek oka lehet a környezet nem megfelelő állapota, de általában nem specifikus a viszony a betegség és a környezeti ártalom között.

A Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot (NEKAP) a Nemzeti Környezetvédelmi Program keretében, de önálló programként fogadta el a Kormány 1996-ben, és hagyta jóvá a Parlament 1997-ben. 1997-1999 között 10 fő témában kezdődtek meg vizsgálatok, ill. tevékenységek. A vizsgálatok és kutatások azon témákat ölelték fel, amelyek ma a környezet-egészségügy legfontosabb területeit jelenítik meg. A környezet-egészségügyi információs rendszer létrehozásának keretében elkészítették - az 1986-1997 időszak halálozási adatai alapján - a magyarországi legfontosabb halálozások területi megoszlását bemutató dokumentumot. Bár a térinformatikai dokumentáció alapján konkrét települési adatokat nem lehet meghatározni, de bizonyos összefüggések levonására alkalmas.

A **rosszindulatú daganatok** miatti összhalálozás Magyarországon az európai országokhoz viszonyítva magasabb, és - ellentétben a legtöbb európai országgal - mind a nőknél, mind a férfiaknál emelkedik. *(1975-1998 között az ajak-szájüregi daganatok 200 %-kal, a tüdő daganatok 89 %-kal, a vastagbél daganatok 61 %-kal, a hasnyálmirigy daganatok 47 %-kal, az emlő daganatok 43 %-kal emelkedtek.)* Országon belül csaknem minden megyében található olyan régió, ahol szignifikáns többlethalálozás figyelhető meg az országos átlaghoz képest. A közepesen kedvezőtlen régiók közé tartozik - elsősorban a férfiak esetében - Kiskunmajsa is.

A **légcső, hörgő és tüdő rosszindulatú daganata** miatti halálozás férfiaknál és nőknél egyaránt növekszik, de Bács – Kiskun megyében, és ezen belül a Kiskunmajsai térségben az ilyen betegségek miatti halálozás nem haladja meg az átlagos értéket.

Az **ischémiás szívbetegségek és az agyér betegségek** miatti halálozás a Kiskunmajsai térségben az országos átlaggal megegyező, vagy annál alacsonyabb.

A **légzőrendszer betegségei** miatt bekövetkezett halálozás közel áll az európai átlaghoz, és tendenciájában is csökkenő. Az idült alsó légúti megbetegedések miatti halálozást vizsgálva Magyarország délnyugati és északkeleti területein látható leginkább kedvezőtlen halmozódás. Bács-Kiskun megye közel teljes területe tartozik a kedvezőtlen régiók közé. Kiskunmajsa mind a férfiak, mind a nők vonatkozásában a magas kockázatú területek közé tartozik.

Az **obstruktív krónikus bronchitis** diagnózissal nyilvántartott betegek aránya 1990-től folyamatosan nő. Az obstruktív bronchitis előfordulási gyakorisága (prevalencia) az Alföld megyéi közül Bács-Kiskun megyében a legmagasabb.

Az **asthma bronchiale** morbiditás incidenciája (új esetek számának alakulása) tíz év alatt megháromszorozódott. Az új asztmás betegek 64 %-a allergiás eredetű, ami felhívja a figyelmet arra, hogy fokozottabban kellene törekedni minden szinten a külső és belsőteri allergének visszaszorítására.

A **rhinitis allergica** a legdinamikusabban növekvő betegségcsoport, az elmúlt tíz év alatt a regisztrált betegszám megtízszereződött, az évenkénti növekedés üteme is igen magas.

Az **emésztőszervi betegségek** okozta halálozás is igen magas Magyarországon - 4-5-ször magasabb, mint némely európai országban. Ezek háttérében egyrészt jelentős szerepet

játszanak a táplálkozási szokások és az élelmiszerekkel a szervezetbe vitt kémiai (pl. permetszer maradványok) és biológiai (pl.: baktériumok, gombák) anyagok, másrészt jelentős tényező az alkohol. Az **alkoholos májbetegségek** miatti halálozás Magyarországon az egyik legfontosabb betegség, gyakorisága igen magas és egyre nő. Az országon belül érdekes megoszlás figyelhető meg: míg a tradicionális bortermelő vidékeken magas arányok találhatók, addig pl. Dél-kelet Magyarországon szignifikánsan alacsony az előfordulás. Tekintettel arra, hogy aligha képzelhető el, hogy ezeken a területeken jelentősen kisebb lenne az alkoholfogyasztás, más okokat kell keresni. Bács-Kiskun megyének elsősorban az északi része tartozik a magas előfordulású területekhez, ugyanakkor a Kiskunmajsai térségben átlagos, ill. a nők esetében alacsony ennek a betegségnek az előfordulása.

A NEKAP keretében vizsgált halálokok ill. megbetegedések közül azokat emeltük ki, amelyek tekintetében Bács -Kiskun megye, és ezen belül Kiskunmajsai térség is érintett.

Az emberi egészséget befolyásoló többtényezős okok miatt is egyre nagyobb teret kell hogy kapjon a betegségek megelőzése, ill. az ún. civilizációs ártalmak korai felismerése, és időben elkezdett gyógyítása. Ennek előmozdítására indult útjára ebben az évben az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program, amelynek a megelőzés nem célja, hanem eszköze. A program fontos eleme a szemléletváltás. A program egyes alprogramjai konkrét feladatokat határoznak meg a halmozottan hátrányos helyzetű lakossági csoportok egészségi egyenlőtlenségeinek kezelése, az egészséges környezet kialakítása, a járványügyi helyzet javítása, az élelmiszerbiztonság, a külső okok miatti halálozás csökkentése, az egészséges táplálkozás elterjesztése, a dohányzás, az alkohol és drogfogyasztás visszaszorítása érdekében.

Külön alprogram foglalkozik a népegészségügyi jelentőségű daganatok korai diagnosztikáját lehetővé tevő lakossági szűrések kiterjesztésével. 2001 végén elindul a szervezett emlőszűrés, majd 2002-ben a méhnyak és az év közepén a rejtett bélvérzés kimutatására szolgáló szűrés.

A település egész lakosságát érinti, hogy egészséges ivóvizet fogyaszt-e. Azonban nincs arra adat, hogy a sérülékeny vízbázis környezetébe jutó természetidegen vegyi anyagok közül a **pesticidek** ivóvízben való előfordulása milyen mértékű veszélyt jelent. A folyamatosan klórozott vizekben klórozási melléktermékek keletkezhetnek, amelyek egy része mutagén hatású. A veszély - a nem nagy koncentrációk miatt - valószínűleg nem jelentős, de ma még nem becsülhető megbízhatóan. Az ivóvíz fluorid tartalma az ideálisnál jóval kisebb, így a

lakosság a vízzel nem kapja meg a fogszuvasodás megelőzése szempontjából szükséges fluor mennyiséget. Az ivóvíz jódid tartalma - ellentétben a megye településeinek nagy részével - meghaladja a kívánatos 25 µg/L értéket (70 µg/L), ami a golyva megelőzésének szempontjából kedvezőnek ítéltető.

Közegészségügyi szempontból a vizek területén kritikus faktornak számítanak még a medencés közfürdők. Ahol víztisztító-forgató berendezés van a vízminősége általában kielégíti a követelményeket, bár az esetenként túlklórozott víz allergiás reakciókat válthat ki az arra érzékenyeknél. A víztisztító nélküli töltő-ürítő rendszerű medencék esetében főleg hétvégeken kritikán aluli a vízminőség. Bár a strand területe tovább nem bővíthető, egy jó koncepcióval elkészített rekonstrukció végrehajtásával egy igazán jól működő rekreációs zöld sziget alakulhatna ki a város szélén.

A város lakosságának csupán egy részét érinti - de őket igen súlyosan - a forgalmas utak mentén kialakult kedvezőtlen állapot. A magas légszennyezettség, a rendszeresen határértéket meghaladó zajszint hozzáadódik az épített környezet kedvezőtlen állapotához (kevés, elhanyagolt zöldterület, leromlott lakásállomány). Mindezen hatások előfordulása elősegíti az egyes idegrendszeri, keringési, emésztési és légzőszervi betegségek kialakulását, de szerepük kimutatása a multifaktoriális okok miatt nagyon nehéz.

Összességében kijelenthető, hogy az emberi egészség figyelembevételével kialakított környezet, a lakható, egészséges város létrehozása a jövő nagy kihívásai közé tartozik. A problémák megoldására a keletkezés helyszínén, az érintettek mind szélesebb körű bevonásával kell a megoldásokat megtalálni, és az ehhez szükséges szakmailag megfelelően előkészített programokat kidolgozni és működtetni, az elérhető támogatási rendszereket megtalálni.

Hulladékgazdálkodás

A hazai hulladékgazdálkodás jogi szabályozásában korszakos jelentőségű - a korábbi időszak szabályozási bizonytalanságait megszüntető- 2000. évi XLIII. Törvény a hulladékgazdálkodásról, és a felhatalmazása alapján folyamatosan megjelenő alsóbb szintű jogszabályok.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás érdekében a tagállamok célul tűzték ki a magasabb minőségi színvonal, vagy más néven az integrált hulladékgazdálkodási politika

megvalósítását. Az integrált hulladékgazdálkodás szintjének eléréséhez az alábbi alapelvek együttes, gyakorlati érvényesülését kell biztosítani:

- a hulladékgazdálkodási politika kapcsolódását a környezetpolitikai alapelvekhez,
- a hulladékkezelés folyamatai során a következő prioritást kell figyelembe venni:
 - o megelőzés és minimalizálás,
 - o hasznosítás,
 - o ártalmatlanítás
- a hulladékkezelési folyamat minden lépésének integrálása egy hatékonyan fenntartható rendszerbe,
- hulladék-elhelyezését az EU szabványok és direktívák szerint,
- az illegális és ellenőrizetlen hulladék-elhelyezési gyakorlatot nem szabad megengedni,
- a "szennyező fizet" - elvet a gyakorlatban alkalmazni kell,
- országos információs adatbázist kell létrehozni.

A hulladékgazdálkodási törvény (XLIII. sz. törvény) átfogó, komplex törvényi szabályozás, mely ezeket a célokat fogalmazta meg, kimondja, hogy a települési szilárd hulladékgazdálkodás megszervezése és biztosítása a települési önkormányzat kötelező feladata.

Ennek megvalósítására a következő cselekvési lehetőségei vannak az önkormányzatnak:

- a begyűjtést és az ártalmatlanítást szabályozni kell, (önkormányzati hulladék rendelet)
- olyan adórendszert kell kialakítani, amely a hulladék csökkentésére ösztönöz,
- a hulladékok csökkentésére irányuló intézkedések támogatása,
- a közületek példamutató magatartása,
- információ, tanácsadás a nyilvánosság számára,
- környezeti tanácsadás elsősorban a kis- és közepes nagyságú üzemek, szolgáltatók részére.

A hulladék kezelése, elhelyezése, tárolása a fogyasztói társadalmi szokások általánossá válásával napjaink egyik legfontosabb környezetvédelmi feladata lett. A hulladékgazdálkodás jelenlegi helyzetét alapvetően a következőkkel lehet jellemezni:

A hulladékgazdálkodás színvonala, mind az infrastrukturális ellátottság, mind a kapcsolódó szolgáltatások és intézményrendszer, valamint a jogi szabályozás átvétele és érvényesítése terén egyaránt jelentősen elmarad a hazai társadalmi igényektől és a (nyugat)-európai átlagtól.

Ezek a megállapítások egyaránt igazak az ország, és benne Kiskunmajsa helyzetére is.

Magyarországon a keletkező hulladékok mennyisége nemzetközi összehasonlításban magas, a hasznosítás aránya alacsony. Magyarországon évente kb. 70 millió tonna hulladék keletkezik, ennek 5 %-a veszélyes, a többi ipari, mezőgazdasági illetve szolgáltatásból származik. Hazánkban 3200 településén 2700 hulladéklerakó üzemel. A lerakók kétharmadát a hazai közegészségügyi és környezetvédelmi előírások szerint azonnal, az EU szabályozás alapján pedig az uniós csatlakozás pillanatában be kellett volna zárni. A korszerű hulladékgazdálkodás kialakítása minden településen elkerülhetetlen. Az országos hulladékgazdálkodási terv lebontása alapján kell a települési hulladékgazdálkodási tervet elkészíteni. A hatóságok szerepe fontos a stratégia kialakításában, de megvalósítani csak együttesen lehet.

A cél az hogy 2009-re ne legyen különbség hazánk és az uniós országok hulladékgazdálkodásában. 2009-ig az előírásoknak megfelelő hulladéklerakók létesülnek részben a régiek felújításával, részben újak létesítésével. 2008-ra a keletkező hulladékok fele hasznosításra kerül. 2005-ig bezárják, vagy korszerűsítik a hulladékégetőket.

Bács-Kiskun megye területén mintegy 240 részben illegális hulladéklerakót mértek fel. A jogszabályi előírásoknak nem megfelelő lerakókat három ütemben kell bezárni, rekultiválni.

A sz. táblázat az elszállított települési hulladékok mennyiségét tartalmazza (tonna):

MEGNEVEZÉS		Bács-Kiskun megye	Országosan
Lakosságtól	Hagyományos módon	114,0	2473,1
	Szelektív gyűjtéssel	2,4	47,6
	Lomtalanítással	4,4	131,3
Gazdasági szervezetektől		43,0	1368,3
Közterület tisztításából származó		11,4	169,1
Összesen		175,2	4189,4

Sz. táblázat. Az elszállított települési szilárd hulladék kezelése

MEGNEVEZÉS	Bács-Kiskun megye	Országosan
Rendezett lerakással	166,0	3559,9
Rendezetlen lerakással	7,5	135,9
Égetőműben	0,0	353,4
Újrafeldolgozás, visszanyerés, lerakás	0,3	74,0
Egyéb módon	1,4	66,3
Összesen	175,1	4189,4

A hulladékok elhelyezésére, ártalmatlanítására több önkormányzati társulás is alakult, illetve alakulóban van a megyében. Bács-Kiskun megye települései 5 nagytérégi (Kecskemét, Felgyő, Kiskunhalas, Vaskút, Szeged), illetve egy kistérségi, Izsák irányába szerveződtek. A Homokhátsági Regionális Szilárdhulladék Kezelési Konzorciális Együttműködéshez 82 település csatlakozott, köztük Kiskunmajsa is. Felgyő, Kiskunhalas, Vaskút településeken hulladéklerakó, további 13 településen hulladékudvarok létesülnek az előzetes tervek szerint.

Korábban hiányzott a térség hulladékgazdálkodásának összehangolása. Ennek kiküszöbölésére jött létre Kiskunhalason a Tiszta Tér Önkormányzati Társulás, amelynek a kiskunmajsai Önkormányzat is tagja.

- Hulladékgyűjtés, szállítás

A településen belül a szilárd települési hulladék gyűjtését, szállítását a Homokhátsági Kommunális Kft végzi. A gyűjtésbe a város minden épülete be van vonva. A szállítás hetente egy alkalommal, az üdülőterületen május 1-től szeptember 30-ig heti két alkalommal történik. Évente kétszer a lakosság részére a vállalkozó lomtalanítást végez. Az elszállított hulladékok mennyiségéről nyilvántartást a szolgáltató vezet.

A lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok (használt étolaj, szárazelemek, akkumulátorok) szelektív gyűjtésére akciók keretében valósul meg.

A vállalkozásoknál képződött veszélyes és nem veszélyes hulladékok nyilvántartását a 164/2003. kormányrendelet szabályozza. A hulladékszállításra és kezelésére a 98/2001. kormányrendelet előírásai irányadóak.

- Lerakás

A szelektív hulladékgyűjtés a településen nem megoldott, az összegyűjtött hulladékot a Kiskunhalasi engedéllyel rendelkező hulladéklerakóba szállítják.

A város déli részén található hulladéklerakó potenciális környezeti kockázatot jelent. Kerítéssel körül van határolva, szilárd burkolatú út vezet hozzá. A műszaki védelem kiépítése nem valósult meg. Nincs infrastruktúra, nincs állandó kezelőszemélyzet. A hulladék előkezelés nélkül kerül lerakásra. Állapotfelmérése, rekultivációs tervének elkészítése a kiskunhalasi regionális hulladéklerakó kiépítésével párhuzamosan fog megtörténni.

A lakosságnál keletkező inert hulladékokra vonatkozóan megbízható adatok nem állnak rendelkezésre. Tapasztalatok alapján elmondható, hogy az inert hulladékok 50 – 60 %-a téglá, 25%-a beton, cserép, 5%-a üveg, 5%-a műanyag, 5-10 % egyéb.

Inert ipari hulladékok 70 %-a aszfalt és építési törmelék, a fennmaradó 30%-t beton, téglá, cserép, fa, üveg és műanyag hulladék teszi ki. A fentiekben említett hulladékok a városi hulladéklerakóba kerülnek elhelyezésre.

A csatornázatlan területek egyedi szennyvízszikkasztó aknáiból a szennyvíz közvetlenül a szennyvíztisztító telepre kerül.

Az állattartó telepeken képződött hígtrágya mezőgazdasági területen kerül elhelyezésre.

Lakossági, közszolgáltatási és ipari eredetű zaj és rezgés elleni védelem

A lakosság körében negatív hatással jelentkezik a zaj és rezgés okozta hatás, mely nem feltétlenül egészségkárosító, határértéket nem meghaladó mértékben különböző fiziológias zavarokhoz vezet (stressz, halláskárosodás, szívroham)

A tartós 65 dB feletti környezeti zaj potenciális egészségkárosító, de alvászavar már 30 dB feletti szintnél is jelentkezhet. Zavaró hatás nappal 50-55 dB szint körüli értéknél jellemző. A lakosságot érő zajterhelés csoportosítása, osztályozása több módon lehetséges. Vizsgálható a zaj keletkezési helye, oka, zajforrás típusa, a behatás ideje, jellege szerint.

Tudomásul kell vennünk, hogy a munkavégzés, a kommunikálás, a szórakozás mind zaj keletkezésével jár együtt. A zaj életünk szerves részét képezi.

- *Közlekedési zaj:* a legtöbb embert érintő zajforrás csoport. Kiskunmajsán a városközponton áthaladó, átmenő forgalom jelentős zajterheléssel jár, amely zavarja a településen élőket. A vasúti közlekedés zajhatása a lakosság 5%-t érinti.

- **Üzemi zaj:** A városban folyó ipari tevékenységek minimális zajterheléssel járnak. Az üzemek a külterületeken helyezkednek el. Kiemelnénk az AGRIKON Rt, amely a zajvédelmi beruházásai eredményeképpen, nem zavarja a lakosságot. A településen működő gazdasági szervezeteknél rendszeresen végeznek zajméréseket. Határérték túllépést egyetlen esetben sem állapítottak meg.

A lakókörnyezetben az utóbbi időben elszaporodtak a lakás vagy melléképületek átalakításával megvalósuló, alapvetően a szolgáltatási ágazatban tevékenykedő vállalkozások (autójavítás, lakatosipari tevékenység). Ez utóbbiak egy részénél nemcsak a közvetlenül kibocsátott zaj, hanem a levegőbe kerülő szennyező anyagok okoznak problémát.

Környezetbiztonsági helyzet

Környezetbiztonság alatt a rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárítására és a környezetkárosodás csökkentésére tett intézkedéseket értjük. A települési környezetbiztonsági helyzet azért érzékeny problémakör, mivel a környezeti elemek állapotváltozása viszonylag kis területen jelentős számú embert érinthet.

A környezetbiztonság és környezet-egészségügy helyzete egyre nagyobb publicitást kap napjainkban, a közvélemény egyre fokozódó érdeklődése kíséri. Különösen hangsúlyossá teszi ezt a kérdést a közelmúltban történt környezeti káresetek leküzdése. (Tiszai cianid szennyezés, veszélyes hulladékokat szállító járművek balesetei) a szakterület kulcskérdése, a gyors és megbízható információhoz jutás. Kiemelt jelentőségűek a környezetbiztonság érdekében tett térinformatikai fejlesztések. További fontos elemként jelentkezik a vizek minőségét veszélyeztető üzemek kárelhárítási terveinek elkészítése, amely biztosítéka a környezetvédelmi és vízügyi hatóságok veszélyhelyzetre való felkészülésének.

A környezetbiztonság megóvását egyre több jogszabály segíti, ezek közül a legfontosabb az 1999. évi LXXIV. Törvény, a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről. A 114/1995. kormányrendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről, mely konkrét segítséget nyújt a szakemberek számára.

Tevékenységi eredetű katasztrófák: ipar, mezőgazdaság, közlekedés, szolgáltatás.

Kiskunmajsa Általános Polgárvédelmi tervvel rendelkezik.

A jól felszerelt és hatékony kárelhárító szervezet hiánya még kisebb káresemények elhárításában is súlyos gondokat okozhat. Ez a szervezet ugyanis módot nyújthat gyors,

operatív és hatékony beavatkozásra az esetleges havariák során. A teljes körű védelmet a polgári védelem sem képes teljes körűen biztosítani. Több szervezet összehangolt, tervszerű munkája szükséges a környezet károsodásának megakadályozására, a területen élő emberek élet és vagyonvédelmének biztosítására.

Főbb lehetséges veszélyforrások:

A város területén a környezet-biztonság szempontjából veszélyforrást jelentő üzemek és tevékenységek felmérése még nem történt meg. Ezek köre:

- nagy tárolókkal rendelkező szeszipari üzemek, festőüzemek
- ipari és mezőgazdasági veszélyes anyagok illetve technológiák alkalmazása
- szolgáltatással kapcsolatos veszélyforrások (méregtároló üzletek, helyek, növényvédőszer raktárak)
- üzemanyagtöltő állomások

Kiskunmajsát az elmúlt időszakban környezetveszélyeztetés nem érte. A város belterületén jelentősebb katasztrófa helyzetet előidéző potenciális veszélyforrás nem található. Mérgező vegyi anyagok, oldószerek felhasználása minimális. Az egyes tevékenységekhez felhasznált veszélyes anyagokról pontos nyilvántartást vezetnek. A veszélyes hulladékok mennyiségét évente kell a környezetvédelmi felügyelőség felé jelenteni. Fontos, hogy az üzemek tájékoztassák a helyi érdekelteket a minden őket érintő tevékenységről, havariákról.

A szolgáltatásokkal kapcsolatos veszélyforrások:

- vezetékes gázszolgáltató rendszer
- vezetékes ivóvíz hálózati rendszer

Meghibásodásuk emberi életet is veszélyeztethet. Fontos a rendszeres karbantartás és ellenőrzés.

A közlekedés jelenti a legfőbb környezeti veszélyforrást. A havariát előidéző események a következők lehetnek:

- a szállítás során elszóródó, elfolyó veszélyes anyagok
- felszíni és felszín alatti vizek szénhidrogén származékkal, vegyi illetve bakteriológiai szennyeződése
- hulladék, veszélyes hulladék illegális lerakása, égetése.

A veszélyes áruk szállítása során a legnagyobb veszélyforrást, a veszélyes anyagok környezetbe kerülés utáni reakciója váltja ki. Nem látható előre a hatás, így a védekezés sem

tervezhető előre. A veszélyes anyagok közúti szállítását az ADR (a veszélyes áruk nemzetközi közúti szállításáról szóló európai megállapodás) szabályozza a legátfogóban.

Gyakorlatban azonban rendkívül hiányosak az információk a szállítmányok mennyiségéről, minőségéről, a haladási útvonalakról, szállítási időpontokról. Így a Katasztrófavédelem nem tudja kellő figyelemmel kísérni és megfelelő megelőző intézkedéseket fogantatosítani a veszély elhárításáról. Kiskunmajsa különösen veszélyeztetett ebből a szempontból, mivel az M5 autópályához vezető átmenő forgalom a városközponton halad keresztül. A megépülő elkerülő útszakasz csökkenti a környezetveszélyeztetés kockázatát.

Havariás vízszennyezések kialakulását a belvíz illetve a felszíni vizekbe kerülő vegyi anyagok okozhatják. Kiskunmajsán a rendkívüli időjárás mindeddig nem okozott mérhető károkat, de fel kell készülni az esetleges nagy mennyiségű csapadékvíz gyors elvezetésére. Ennek érdekében kidolgozásra került a település Belvízvédelmi terve, amely tartalmazza a belvízmentesítés módját.

A rendelkezésre álló lehetőségek a város környezetbiztonságát veszélyeztető esemény kártételeinek mérsékléséhez:

- A vízszennyezést okozó rendkívüli események következményeinek elhárításához az ATIVIZIG Műszaki Biztonsági Szolgálat rendelkezik megfelelő szakmai és eszköz állománnyal.
- A rendkívüli szennyezések vizsgálatához, minősítéséhez az ATIKÖFE laboratóriuma nyújt segítséget.
- A tűzoltóság speciális felkészültségével és felszereltséggel áll rendelkezésre a havariák elhárításában.
- A környezeti káresemények elhárításának szervezése a Polgárvédelmi Szolgálat feladata.

Települési klíma

A gazdaság és a társadalom számára az éghajlat egyrészt erőforrás, másrészt kockázati tényező, s mint ilyen figyelembe veendő a környezeti és műszaki tervezésnél. A globális felmelegedés hatásai közül a nyár szárazabbá válása kedvezőtlen következményekkel jár a növénytermesztés szempontjából, melynek a víz a legfontosabb korlátozó tényezője. A hidegtűrő csapadékkedvelő növények (pl.: burgonya) termelése kritikus helyzetbe kerülhet. Stabilizálódhat viszont a melegigényes növények pl.: szőlő hozama. A gyors klímaváltozás során az erdők is veszélybe kerülhetnek.

Az éghajlat melegedése következtében csökken a talaj nedvességtartalma, lesüllyed a talajvízszint, megváltoznak a talajok mechanikai tulajdonságai, kémiai összetételük, élőviláguk. A nagy melegben megnő a vízfelhasználás, amit a nagymértékű párolgás bekövetkeztében kevesebb vízmennyiségből kellene fedezni. Növekedni fog a légkondicionálásra, hűtésre talajmegmunkálásra fordítandó energia. A több nyári napsütés növeli a nyári fotokémiai szmog kialakulásának esélyét.

A téli időszak hőmérsékletének emelkedése nyomán energia megtakarítás remélhető a fűtés területén, kevesebb gondot okoz a folyók, tavak jegesedése. A csökkenő hideg telek gyakoriságával, ritkábbak lesznek a tavaszi fagyok, ezáltal kitolódik a tenyészidőszak.

Az éghajlat várható melegedése alkalmazkodásra kényszeríti az Alföld lakosságát. Védelmet nyújthatnak a víztározók, az öntözés kiterjesztése, a melioráció, a növényi biodiverzitás növelése, a gyors vágásfordulójú erdőfajták elterjesztése. Az éghajlati övek északra tolódásával, - előrejelzések szerint - ha nem változnak meg a földművelési módszerek, az Alföld elszikesedik, félsivatagi övezetekre jellemző viszonyok alakulhatnak ki.

Kiskunmajsa: a domborzat, a növényzet, az átszellőzés, és a légszennyezettség fokozott jelentőségű a települési klíma alakulásánál. Kiskunmajsa éghajlata meleg, száraz. Évi csapadékmennyiség, a sokéves átlag alapján 550 – 600 mm, a csapadékos napok száma 91. A napsütéses órák száma több mint 2000 óra. Évi középhőmérséklet 10,6 °C. A meteorológiai Intézet sokévi szélirány adatai alapján az uralkodó szélirány: Ny-i. (Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat adatai 2001.)

Az önkormányzat környezetvédelmi tevékenysége

Kiskunmajsa Város Önkormányzata környezetvédelmet érintő tárgykörben több rendeletet alkotott. Ide tartoznak a rendezési tervek, építési tilalmak, korlátozások, melyek meghozatalánál minden esetben figyelembe vették a környezetvédelmi előírásokat. Rendelet született emellett a köztisztaság fenntartásáról, a közterületek rendjéről, az állattartásról, a természeti értékek és kulturális örökségvédelem alá tartozó létesítményekről.

A hatósági munka területén környezetvédelmi feladatokat ellátó céget alkalmaznak a település környezetvédelmi problémáinak megoldására.

Lakossági felmérés értékelése

A környezetvédelmi program részeként 2004. június - július hónapokban a kiskunmajsai lakosság a helyi környezettel kapcsolatos véleményének, javaslatainak megismerése érdekében kérdőíves környezetvédelmi felmérést végeztünk. Az önkormányzat által véletlenszerűen szétküldött kérdőívekből, 22 db kitöltött kérdőív érkezett vissza.

A felmérés két részből állt.

- Az első a válaszadó tulajdonságaira kérdez rá. (nem, életkor, lakóhely, iskolai végzettség, foglalkozás) A nemek 60 % férfi és 40 % nő arányban válaszoltak. Az iskolai végzettség szerint 73 % felső-, 23 % közép és 4 % általános végzettségű lakos válaszolt. Kaptunk válaszokat a kertvárosból (32 %), a külterületről (8%), de a legtöbb a belvárosi (60 %) lakóhelyekről érkezett.

A megkérdezettek kora és foglalkozása is megfelelően alakult. Összesen 16 válasz érkezett aktív dolgozóktól. Vállalkozók, civil szervezetek képviselői, tanulók kevés számban (összesen 2 db) képviseltették magukat. Nyugdíjasoktól 4 db válasz érkezett.

- A második részben - tekintettel arra, hogy Kiskunmajsa komoly környezetszennyezési ügyekben nem volt érintett, az elmúlt 20 évben - kíváncsiak voltunk a következőkre:

1. A környezeti problémák befolyásolják – e az Ön egészségi állapotát?

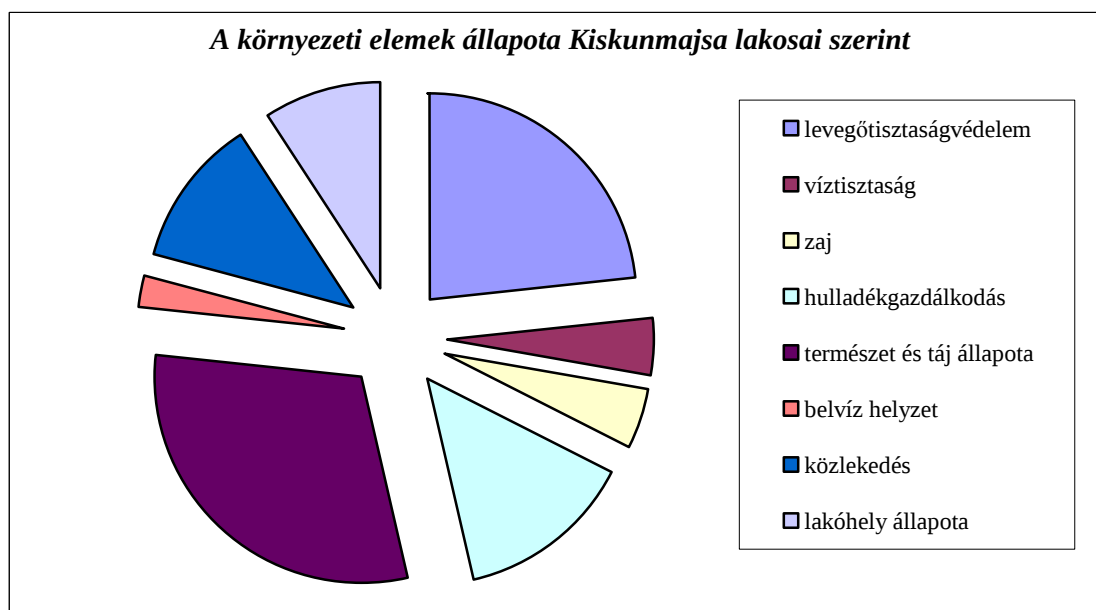
A kérdésre adott válasz eldönti ugyanis, hogy a válaszadónak környezeti ügyekben van-e személyes érintettsége és hajlandó-e azzal bármilyen módon foglalkozni, vagy pedig (megítélése szerint) semmi köze hozzá.

A válaszadók 86 % - a szerint igen, 4 % - a szerint nem, 10%-a szerint nincs kapcsolat köztük.

A levonható következtetés szintén egyértelmű: környezeti ügyekben a lakosság érdekelt (mégpedig a személyes érintettség okán), tehát a lehetőség a párbeszédre, bevonásra nyitva áll.

2. A környezeti tényezők közül, véleménye szerint melyik a legkedvezőtlenebb a városban?

A megkérdezettek többsége a hulladékgazdálkodás helyzetét találta a legkedvezőtlenebbnek a városban. A levegő tisztasága, a közlekedés és a lakóhely környezeti állapota jelent még problémát a településen a válaszadók szerint. Egy – egy válasz kifogásolta a víz és talaj tisztaságot, a belvíz helyzetét, a zaj okozata problémákat, a természet és táj állapotát. A válaszokat grafikonon is megjelenítettük.

2. sz. grafikon: Kiskunmajsa környezeti állapota

3. A felsorolt környezetvédelmi feladatok közül, melyik a legfontosabb?

A megkérdezettek 50 %-a a hulladékgazdálkodási feladatokat helyezi a legfontosabb helyre. A környezettudatos ipari és mezőgazdasági termelés, az úthálózat fejlesztése – kerékpárutak építése, természetvédelmi feladatok szerepeltek még a kiemelt helyeken.

4. Ön véleménye szerint kinek kellene a legtöbbet tenni a város környezeti állapotnak javításáért?

A válaszokat 7 csoporttal kapcsolatban lehetett megfogalmazni.

A megkérdezettek szerint az önkormányzatnak és az illetékes hatóságoknak együttesen kellene a legtöbbet tenni a környezeti állapot javításáért. A médiák és a civil szervezetek kerültek még megjelölésre. Érdekes módon az oktatási intézményeket, politikai pártokat, vállalkozásokat egy – egy szavazattal jelölték meg, mint környezetvédelmért tenni képes szervezeteket.

5. *Ön személyesen hajlandó lenne-e áldozatvállalásra a város környezeti állapotának javításáért?*

A város környezeti ügyeiben való személyes részvételre kérdeztünk rá ily módon. 20 – an válaszoltak igennel (91 %). Ők közmunkával illetve anyagi hozzájárulással is segítenének a város környezeti állapotának javításáért. Mindössze ketten zárkóztak el a tevékenységtől.

Az válaszok megoszlása - legalább is elvi szinten- határozottan jelzi a lakosság bevonhatóságát. Ennek hogyanja, mikéntje azonban még további pontosítást igényel és a közeljövő egyik fontos megválaszolandó kérdése a helyi környezetügynek, ugyanis a válaszolók 91%-a (a kérdőívek tanúsága szerint) valószínűleg csak az Őket érintő, irritáló ügyekben mozgósítható.

6. *Tapasztalt-e a közvetlen lakókörnyezetében környezetkárosító hatást?*

A megkérdezettek szinte mindegyike tapasztalt valamiféle környezetkárosító hatást közvetlen lakókörnyezetében.

A válaszadók legfőbb problémáját az illegális hulladéklerakók elszaporodása illetve a közlekedés következtében kialakult káros hatások jelentik. (zajártalom, utak állapotának romlása, levegőszennyeződés növekedése). Többen panaszkodtak a lakosság morális magatartására, az állattartás kellemetlen mellékhatásaira, az elhanyagolt lakóhelyekre.

Az erdők kiirtására, a fák kivágására is többen felhívták a figyelmünket.

A lakókörnyezetben működő vállalkozások problémája is felvetődött.

Összefoglalás

A helyi lakosság környezetvédelmi ügyekben jellemző véleményének megismerésére irányuló felmérésünk a nem igazán fedi a valóságot. A feltett kérdéseket értékelve kijelenthető, hogy a megkérdezettek 90 %-a tisztában van a helyi környezetvédelem fontos kérdéseivel és véleménye is van annak javítására, bár csak kevesen tártak fel valós környezetvédelmi problémát.

A felmérést összefoglalva megállapítható, hogy Kiskunmajsa lakossága számára fontos a környezetvédelem ügye, a problémákat jól ismeri, bár a lehetséges megoldásokat nem minden esetben tudja reálisan felmérni. Saját szerepét, lehetőségeit fontosnak tartja a környezetügy előmozdításában és ezért a megkérdezettek nagy része tevőleges közreműködést is vállalna. A lakosság aktivizálásában egyértelműen külső közreműködőre van szükség (legalábbis a kezdeti fázisban), amit a működő civil szervezetek súlya és az önszerveződéssel kapcsolatos motivátlanság is jelez.

Mindazonáltal a felmérés meghatározó pozitív üzenete (elsősorban a helyi környezetvédelem első számú szereplője, a Polgármesteri Hivatal felé), hogy a lakosság környezetügyben fokozottabb szerepvállalásának lehetőségeit mihamarabb meg kell teremteni. Ennek kezdeti fázisát a folyamatos oda-vissza információáramlás, a kommunikáció megteremtése jelentheti, majd ezt követhetik a konkrét közös akciók. A lakosság irányába történő fokozottabb nyitásra a legelőnyösebb lehetőséget a civil szervezetek kínálják.

***A programkészítők ezúton is köszönetüket fejezik ki a kérdőívek kitöltésében
közreműködő kiskunmajsai lakosoknak.***

PROBLÉMA KATASZTEREK

A települési környezetvédelmi problémákat, a környezeti elemeket károsító tevékenységeket az alábbi táblázat tartalmazza.

KÖRNYEZETI ELEMEEK	
LEVEGŐ	
1.	Közlekedési eredetű légszennyezés növekedése
2.	Mezőgazdasági és ipari eredetű levegőszennyezések, bűzkibocsátás
3.	A levegő pollen mennyiségének növekedése
VÍZ	
1.	A talajvíz jelentős mértékű süllyedése, csökkenése
2.	A talajvizek és a természetes vizek minőségének romlása
3.	A vízkészlet egyre fokozódó mértékű felhasználása
TALAJ	
1.	A földhasználat strukturális problémái, defláció
2.	A hulladékok környezeti kockázata folyamatosan nő, illegális hulladéklerakók
3.	A talaj termőképességének romlása, tápanyag ellátási anomáliák
4.	A külterületek csatornázatlansága
ÉLŐVILÁG ÉS TÁJVÉDELEM	
1.	Az egyedi tájértékek feltárása
2.	A biodiverzitás csökkenése
3.	A természeti értékek védelmének állandó konfliktus helyzetei
TELEPÜLÉS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA	
A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET TISZTASÁGA	
1.	Környezet tisztaságának romlása
2.	Kommunális fejlesztések hiánya, elavult géppark, úthálózat, műemlékek állagának romlása, a helyi értékek védelmének kialakulatlansága
3.	Az átmenő forgalom megnövekedése
4.	A felhagyott katonai objektumok környezeti kérdései

ENERGIAGAZDÁLKODÁS	
1.	A megújuló energiaforrások hiánya
2.	Energiatakarékos beruházások hiánya
IVÓVÍZELLÁTÁS	
1.	Vízvezetési szakaszok és szerelvények elavult állapota
2.	Ellátatlan lakóterületek teljeskörű közművi ivóvízzel történő ellátása
KOMMUNÁLIS ÉS IPARI SZENNYVÍZKEZELÉS	
1.	A szennyvíztisztító telep túlterheltsége
2.	Ipari és mezőgazdasági üzemek előtisztító berendezéseinek hiánya, szennyvíz kibocsátási mennyiségek nyilvántartása nem megoldott
3.	Alternatív szennyvízkezelő technológiák elterjedésének hiányosságai
CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS	
1.	A meglévő csapadékvíz elvezető hálózat gondozottsága
ZÖLDTERÜLET GAZDÁLKODÁS	
1.	Alacsony a zöldterületek aránya, minősége
2.	Az egyes területek ápoltsági – fenntarthatósági színvonala nem minden esetben éri el a kívánatos mértéket
3.	A játszóterek állapota nem megfelelő
KÖZLEKEDÉS	
1.	Kerékpárutak és járdák kiépítésének hiányosságai
2.	Belterületi úthálózat állapota, a várost elkerülő útszakaszok hiánya
ÉPÍTETT KÖRNYEZET	
1.	Külterületi majorok és elhagyott tanyák állapota
2.	Műemlékek rekonstrukciójának hiánya
A LAKOSSÁG KÖRNYEZETI TUDATFORMÁLÁSA	
1.	A környezeti információs rendszer hiánya
2.	A környezetterhelés aktuális adatai publikálásának hiánya
3.	A környezettudatos szemlélet alakításának hatékonysága
A VÁLLALKOZÓK KÖRNYEZETI TUDATFORMÁLÁSA	
1.	A vállalkozások környezetirányítási rendszerének hiánya
2.	Környezetvédelmi szakemberek alkalmazásának hiánya
3.	A környezeti tudat formálásának megkérdőjelezése az oktatásban

AZ EMBERI EGÉSZSÉG ÁLLAPOTÁNAK KÖRNYEZETI ÖSSZEFÜGGÉSEI	
1.	Pollenallergiás megbetegedések számának növekedése
2.	A szálló és ülepedő por tartalmából a PAH-ok magas aránya
3.	Talajvízből nyert, nem ivóvíz minőségű víz fogyasztása
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	
1.	A települési hulladékgazdálkodás nem éri el az európai normákat
2.	Nem megoldott a szelektív hulladékgyűjtés valamint a lakossági és mezőgazdasági vállalkozóknál képződő veszélyes hulladékok gyűjtése
3.	Hulladékgyűjtő szigetek hiánya
4.	A működő hulladéklerakó környezeti kockázata nem készült el a hulladéklerakó telep felülvizsgálata
5.	A hulladékok újrahasznosításának helyzete
ZAJ ÉS REZGÉSVÉDELEM	
1.	Lakossági panaszok a közlekedésből és ipari tevékenységből származó zaj hatására
KÖRNYEZETBIZTONSÁGI HELYZET	
1.	A közlekedésből, szállításból eredő veszélyek
2.	Belvíz nem megfelelő kezelése
3.	A korábbi gazdasági tevékenységek nem ismert káros környezeti hatásai

Kiskunmajsa környezetvédelmi SWOT analízise

A SWOT analízis egyes megállapításainak összevetésével meghatározhatók azok a területek, amelyekre kiemelt figyelmet kell fordítani stratégiai szempontból.

Az elemzés során megvizsgáltuk, hogy melyek a térség erősségei, amelyekre építhet és melyek azok a gyengeségek, amelyekre kiemelt figyelmet kell fordítani. A belső erősségeket és gyengeségeket összevetjük a külső pozitív és negatív tényezőkkel, azok hatásaival. A lehetőségek egyrészt a város erősségeinek kihasználását másrészt a gyengeségek leküzdését segítik. A veszélyek felerősítik a gyengeségeket, ennek esélyét a stratégia kidolgozásánál ki kell védeni.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
- A város területi fekvése logisztikai szempontból, az M5 autópálya közelsége miatt kedvező - Víztakarékos technológia terjedése az ipari üzemekben - Magas erdőterületek aránya, gazdag vadállomány - Hasznosítható termálvízkészlet - Turizmus adottságai kiválóak - Ipari eredetű szennyvizek előtisztítása megfelelő - A csatornázás és szennyvíztisztítás kiépítése - Mezőgazdasági népesség többféle jártassága és alkalmazkodó képessége	- Talajvízszint jelentős süllyedése - Természetes vizek és talajvizek minőségének romlása - A közlekedési eredetű légszennyezés és zajkibocsátás növekedése - Kevés a kerékpárút - Csatornahálózat kiépítésének hiánya az üdülő és külterületeken - Alternatív szennyvíztisztítási megoldások - A települési hulladék kezelése és ártalmatlanítása nincs megoldva - Ismeretlen mennyiségű és összetételű illegális vadlerakók megléte - Környezetvédelmi szakemberek hiánya - A település egyes részein nagyok a fejlettségi különbségek - Állathigiéniai és környezetvédelmi feltételeknek még nem minden tenyésztő tett eleget - Környezeti adatbázis, mérőrendszer monitoring hiánya - Pénzhiány a kommunális fejlesztésekre-

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
- Környezetvédelmi programokban pályázatokon való részvétel. - Vízbázisok minőségének rendszeres ellenőrzése, azok védelme. - Regionális hulladéklerakó építése, komplex hulladékgazdálkodási rendszer kidolgozása. - Ökogazdálkodás illetve a biotermékek felértékelődése. - A térség elérhetőségének javítása. -A környezetileg érzékeny és gyenge termőképességű területeken az intenzív talajhasználat felhagyása, extenzív talajhasználat magvalósítása. -Korszerű energiagazdálkodás megvalósítása - Alternatív energia előállítás elterjedése. - Az EU csatlakozást követően a támogatási formák számottevő bővülése. - A társadalom erkölcsi, etikai megerősödése, helyi közösségfejlesztés. - A környezeti nevelés színtereinek a bővítése a szükséges személyi és technikai feltételek megteremtése.	- Az Alföld elsivatagosodása a globális felmelegedés hatására, jelentősen csökkenhet a talajvízszint, fokozódhat az aszályosság. - A növekvő környezeti kockázat és a fenntartható fejlődés lehetőségének elvesztése a gazdasági fejlesztés elmaradásának következtében. - Környezeti érdekek elnyomása, nem kellő érvényesülése, a túlzott gazdasági érdek érvényesülés. - Felszín alatti vizeink túlzott mértékű kiaknázása. - A település részeken belüli társadalmi különbségek további növekedése. - Lakosság egészségi állapotának romlása. - A települési hulladéklerakók állapotának romlása, új illegális lerakók létrejötte. - Környezetvédelmi források beszűkülése. - Lakossági ellátás (oktatás, kultúra, egészségügy, szociális ellátások) működtetését és fejlesztését biztosító központi források csökkenése. - Természeti környezeti katasztrófák bekövetkezése.

Stratégiai következtetések:

Erősségként emelhető ki, hogy a térség környezeti állapota országos viszonylatban is megfelelő. Természeti értékekkel, gazdag ökológiai rendszerrel rendelkezik. Terjed a víztakarékos technológia, jó minőségű, megfelelő mennyiségű, rendszeresen ellenőrzött a rendelkezésre álló ivóvízkészlet. A kommunális szennyvíztisztító telep fejlesztése, a csatornázás kiterjesztése a megtörtént a település nagy részére. Jelentős a hasznosítható termálvíz készlet, és az erre épülő turisztika.

Gyengeséget jelent viszont a közlekedési eredetű légszennyezés és zajkibocsátás növekedése, a mezőgazdasági termelés alacsony színvonala, az ipari beruházások hiánya. A kommunális hulladéklerakó telep nem felel meg az EU-s elvárásoknak, nem megoldott a szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékok újrahasznosítása. A város vízgazdálkodása, belvízelvezető rendszere felújításra szorul.

Lehetőséget jelent, ha a gyenge termőképességű területeken megvalósul az extenzív talajhasználat, és ha kormányzati tervek alapján speciális program indul a térség fejlesztésére. Az EU-s csatlakozás után számottevően bővülnek a támogatási források. Az alternatív energiaforrások hasznosításának elterjedése új távlatokat nyithat az energiagazdálkodásban. A város és környéke természeti és gazdasági adottságai folytán kitűnően alkalmas a megújuló energiahordozók, különös tekintettel a nap és a biomassza energetikai hasznosítására.

Fennállhat a veszély a lakossági ellátás (oktatás, kultúra, egészségügy, szociális ellátások) működtetését és fejlesztését biztosító központi források csökkennek, a térség fejlesztését célzó beruházások elmaradnak, illetve késve valósulnak meg.

Általánosságban elmondható, hogy a település belső adottságai alapján a környezet és a természetvédelem számára megfelelő tulajdonságokkal rendelkezik, és a tervek megvalósítása még az esetleges veszélyek okozta kockázatok ellenére is számtalan lehetőséget nyújt.

III. AZ ELÉRNI KÍVÁNT KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK

A környezetvédelmi program készítésének célja, hogy hatékony eszköz legyen a település által legfontosabbnak tekintett helyi problémák kezelésére, valamint olyan tevékenységeket kell előirányoznia, amelyek megvalósításával aktívan hozzájárul az országos és regionális szinten prioritásnak tekintett környezeti problémák megoldásához.

A célok megvalósításának feltételrendszere a következő:

- környezeti szemléletváltás, a környezettudatos gondolkodásmód és magatartás kialakítása, az ennek megfelelő intézmény és eszközrendszer bevezetése
- a környezeti információ szabad áramlásának biztosítása, melynek következtében a naprakész környezeti adatok és adatbázisok megtekinthetők (KIR)
- A környezetvédelem feladatainak megoldásához szükséges anyagi források megteremtése.

III. 1. Levegőtisztaság – védelem

Célállapot: a város levegőminőségének javítása különösen a szálló és ülepedő por, valamint az allergiát okozó növényi pollenek vonatkozásában.

Feladat

1. Az önkormányzat a levegőtisztaság-védelmi akcióprogramjának kidolgozása

- Kidolgoztatja és végrehajtja a szmog riadó tervet.
- Megállapítja rendeletben a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályokat.
- Közreműködik a légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területek kijelölésével kapcsolatos eljárásban.
- Hatósági intézkedést kezdeményez a levegőtisztaság-védelem érdekében más hatóságoknál és egyéb szerveknél.
- A hatáskörébe tartozó légszennyezők levegőterheléséről kérésre adatokat szolgáltat a környezetvédelmi felügyelőségnek.
- Környezetvédelmi felügyelőséggel, a közegészségügyi és a közlekedési hatósággal együttműködve rendszeresen értékeli illetékességi területének légszennyezettségi állapotát, arról a lakosságot tájékoztatja.

2. Közlekedési eredetű emissziók csökkentése

- a nem motorizált közlekedés feltételeinek megteremtése, kerékpár úthálózat fejlesztése
- a gépjárműpark emissziós értékeinek javítása, katalizátorok beépítésével

3. Ipari és mezőgazdasági eredetű levegőszennyezések visszaszorítása

- a káros kibocsátás csökkenését eredményező technológiák támogatása, ösztönzése
- az allergén gyomnövények elterjedésének megakadályozása

4. A levegőtisztaság – védelmi információs rendszer és mérőhálózat fejlesztése

III.2. Vizek védelme

1. Felszín alatti vizek:

- célállapot:* - a város hosszú távú biztonságos vízellátása,
- a vízkészletek minőségének védelme,
 - a vízkészlettel történő takarékos gazdálkodás

Feladatok:

- Emberi fogyasztásra alkalmas ivóvíz biztosítása a településen
- Felmérés elvégzése a vízkészletek nagyságára, kitermelhetőségére vonatkozóan
- A települési folyékony hulladék sorsának nyomon követése
- felszín alatti vizek szennyeződésének megakadályozása

2. Felszíni vizek:

- célállapot:* - a térségre jellemző általános vízhiány minimálisra csökkentése
- a Duna – Tisza köze vízháztartásának javítása, vízvisszatartással
 - A helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés tervezése

Feladatok:

- A település okozta terhelés minimálisra csökkentése
- Takarékos vízfelhasználás
- Műtrágyázás, trágyázás, szennyvíz szikkasztás szabályozása
- Hulladéklerakás ellenőrzése

III.3. Talajvédelem

- Célállapot:* - a település területén található mezőgazdasági termelésre alkalmas földterületek termőképességének fenntartása,
- a talajt érő szennyezőanyag terhelések mérséklése
- biogazdálkodás elterjedése

Feladatok

- A környezetvédelmi előírásoknak nem megfelelő hulladéklerakók felmérése, illetve felszámolása, rekultivációja
- Az illegális hulladéklerakás és a települési folyékony hulladék környezetbe engedésének megakadályozása, illetve szankcionálása
- Kiemelt prioritású az állati hulladék, a trágya, hígtrágya környezetbarát módon történő elhelyezése
- A mezőgazdasági területek gondozása, műtrágyák, növényvédő szerek előírásoknak megfelelő felhasználása

III.4. Természet és tájvédelem

- Célállapot:* - a településre jellemző táji értékek megőrzése
- a biodiverzitás megőrzése
- az ifjúság megismertetése a természeti értékekkel

Feladatok:

- A mező, erdő, vadgazdálkodás során biztosítani kell a fenntartható használatot.
- Természetkímélő, tervszerű gazdálkodással biztosítani kell a fajok sokféleségét.
- A település területére el kell készíteni az ökológiai alapú tájvédelmi és tájhasznosítási tervet.

III.5. Települési és épített környezet védelme

1. Település tisztasága

- Célállapot:* - esztétikus, emberi tartózkodásra alkalmas környezet kialakítása
- a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő beépítési formák kialakítása

Feladatok:

- A közterületeknek a jelenleginél magasabb szintű tisztántartása
- Jogi szabályozás és hatósági eszközrendszer alkalmazása, fokozott közterület ellenőrzések
- Játsszóterek előírásoknak megfelelő kialakítása

2. Energiagazdálkodás

Célállapot: - települési energiapolitika kialakítása, megvalósítása

- a rendelkezésre álló alternatív energiahordozók hasznosításának elősegítése
- lakossági takarékos energia felhasználás támogatása

Feladatok:

- A település biztonságos energia ellátása
- Az önkormányzati intézmények energiatakarékosági beruházásainak megvalósítása, a működési költségek csökkentése

3. Ivóvízellátás

Célállapot: - a biztonságos vízellátás
- ivóvíz minőségének javítása

Feladatok:

- A hálózati víz vas és arzén tartalmának csökkentése
- Az ivóvíz-hálózati rendszer rekonstrukciója
- Az ellátatlan lakóközrtek teljeskörű közüemi ivóvízzel történő ellátása

4. Kommunális és ipari szennyvíztisztítás helyzete

Célállapot: - A település csatornahálózatának teljes kiépítése, az üdülő terület szennyvíz tisztításának megoldása
- a szennyvíziszap szervesanyag tartalmának hasznosítása

Feladatok:

- A csatornázatlan városrészek szennyvizeinek előírásoknak megfelelő elhelyezése
- A csatornahálózat teljes körű kiépítése
- A szennyvíziszap komposztáló kialakítása

5. Csapadékvíz elvezetés

Célállapot: - A csapadékvíz kártételeinek megelőzése
- A csapadékvíz visszatartásának megoldása a településen

Feladatok:

- a település belvív védelmi tervének megújítása
- a település belvízelvezető csatornáinak felülvizsgálata, felújítása, karbantartása

6. Zöldterület gazdálkodás

Célállapot: - a zöldterületek kialakításával, esztétikailag kellemessé tenni a település lakóköznyezetét, növelni az itt élők komfort érzetét

- rekreációs tevékenységek megvalósítása a szabadidő kulturált eltöltésének biztosítására

Feladatok:

- A település játszótereinek felülvizsgálata, az EU-s előírásoknak megfelelő játékok elhelyezése
- A zöldterületek felülvizsgálata, rekonstrukciója, fakataszter készítése

7. Helyi közlekedés szervezés

Célállapot: - biztonságos közlekedés kialakítása

- korszerű úthálózat építése

- közlekedési eredetű levegőszennyezés csökkentése

Feladatok:

- Település központját elkerülő utak építése
- Kerékpárutak kialakítása
- A tömegközlekedési járatok sűrítése

8. Épített környezet

Célállapot: - megfelelő infrastruktúrával ellátott, környezetbe illeszkedő lakóövezetek kialakítása

- a helyi védettségű műemlékek állagának megőrzése

- az üdülőövezet fejlesztése

Feladatok:

- A gyógyfürdő idegenforgalmi vonzerejének növelése
- A helyi védettségű műemlékek felmérése, rekonstrukciós terv elkészítése

9. A lakosság környezet, szemlélet és tudatformálása

Célállapot: - A lakosság, elsősorban az ifjúság környezettudatos gondolkodásának fejlesztése

Feladatok:

- A lakosság bevonása a környezetvédelmi döntéshozatalba, naprakész tájékoztatása a település környezeti állapotáról
- Az információs rendszer fejlesztése

III.6. Környezet – egészségügy

Célállapot: - Olyan környezeti körülmények biztosítása, amelyek nem károsítják az emberi egészséget, sőt hozzájárulnak a lakosság egészségi állapotának javításához.

Feladatok:

- Az ipari és mezőgazdasági tevékenységek következtében kialakuló környezetterhelések felmérése, megelőzése
- Az allergiát okozó pollenterhelések visszaszorítása
- A szálló és ülepedő por magas arányának csökkentése

III.7. Hulladékgyűjtés

Célállapot: - A jogszabályokban előírt követelményeknek és határidőknek történő megfelelés (szelektív gyűjtés, mennyiségi csökkentés, hasznosítás)

Feladatok:

- Szelektív hulladékgyűjtési rendszer kialakítása
- A hulladéklerakó telep felülvizsgálati és rekultivációs tervének elkészítése
- Az illegális hulladéklerakók felszámolása
- Települési hulladékgyűjtési terv elkészítése

III.8. Zaj és rezgésterhelés elleni védelem

Célállapot: zajterhelés csökkentése a lakó és üdülő övezetben

Feladatok:

- az új vállalkozások indításánál meg kell tervezni és engedélyeztetni a zajterhelési mutatókat
- települési zajtérkép készítése

III.9. Környezetbiztonság

Célállapot: A város összes, környezetbiztonságát veszélyeztető tényező feltárása, ezeknek ismeretében a hatékony megelőzés, elhárítás és helyreállítás megtervezése

Feladatok:

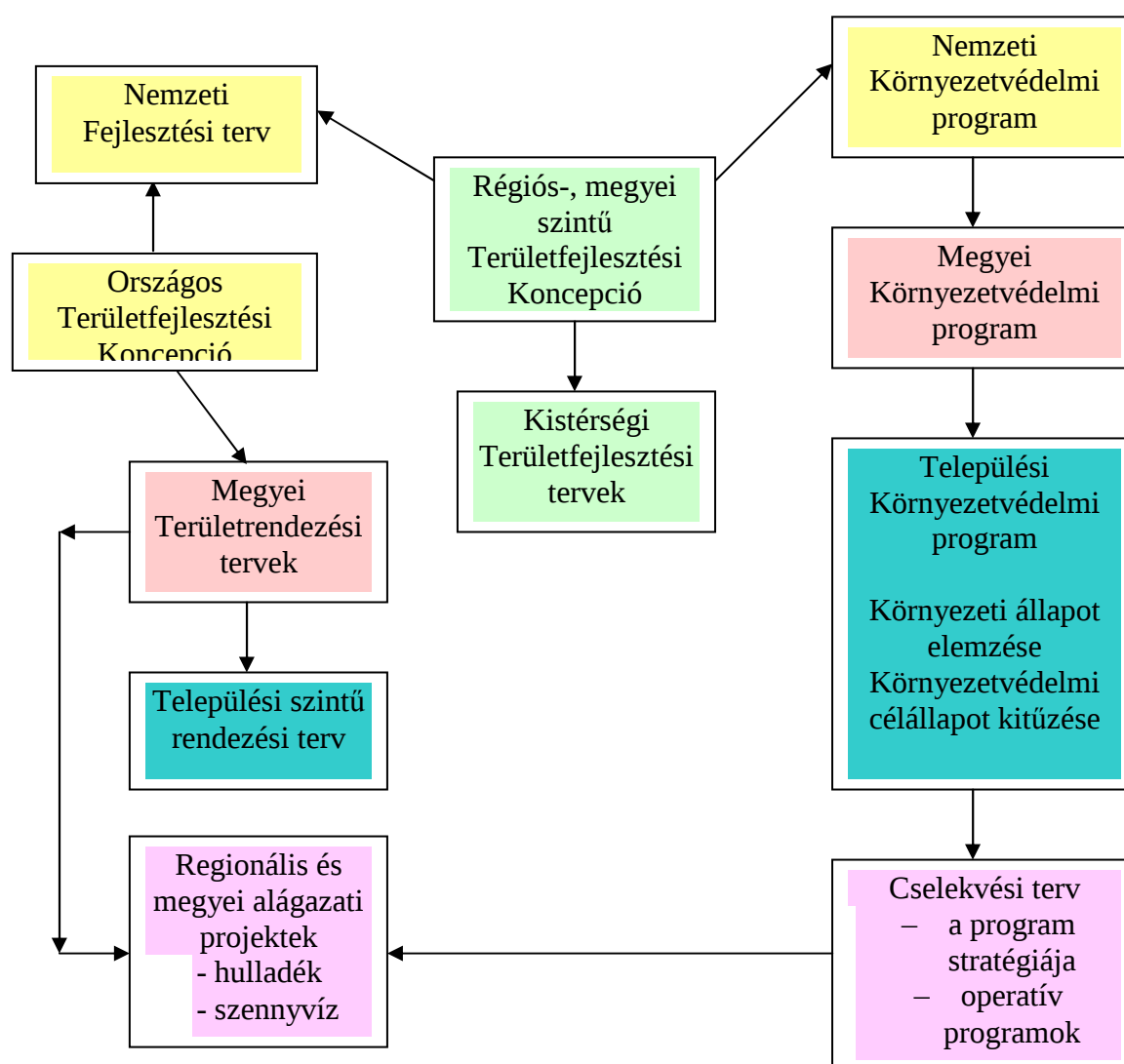
- a település veszély elhárítási tervének elkészítése
- a település gazdálkodó szervezeteinek bevonása a város környezetvédelmi tevékenységébe
- a település ipari üzemeinek éves környezetvédelmi jelentés készítési kötelezettsége az önkormányzatok felé
- környezettudatos fogyasztói szokások kialakítása

IV. A PROGRAM STRATÉGIÁJA

Alapelvek: Magyarországon mára kialakultak a tematikus területei és ágazati tervezési rendszerek (területfejlesztés, területrendezés, vidékfejlesztés) illetve kialakulóban van az erdőtervezés, természetvédelmi tervezés, regionális vízgyűjtőtervezés új rendszere.

Kiskunmajsa környezetvédelmi programja stratégiájának meghatározása kettős értelmű, egyrészt magába foglalja a környezetvédelmi irányelveket, melyekre a szakmai rész épül; másrészt a területfejlesztés módszertanát veszi alapul. A közös célkitűzés az a jövőbeni célállapot, amelyet a település el szeretne érni.

A következő ábra a települési környezetvédelmi program és a területfejlesztési tervek kapcsolatát mutatja be:

A helyzetfeltárás alapján *Kiskunmajsa környezeti jövőképe* azt mutatja, hogy a fejlesztések célja a lakosság egészségügyi állapotának javítását szem előtt tartó, korszerű infrastruktúra biztosítása. Egy modern, versenyképes, ökoszociális piacgazdaság kialakítása, amelyben érvényesülnek a fenntartható fejlődés elvei. Mindezeknek feltétele, hogy a társadalomban végbemenjen egy olyan szemléletváltás, amelyben prioritást kap a környezetvédelem.

Az egészséges, magas szintű életminőség biztosításának egyik alapfeltétele, egy környezetkímélő gazdaság létrejötte. A városnak a hagyományos mező-, és erdőgazdálkodási fémfeldolgozó, és szolgáltatási tevékenységek mellett a turizmus lehet a fejlődési irányvonala. A gazdaságfejlesztések a település hagyományainak, természeti-környezeti és kulturális örökségi értékeinek megőrzése mellett valósítható meg.

A fentiek figyelembe vételével három stratégiai célt fogalmazhatunk meg:

1. ***a város általános környezeti állapotának javítása***
2. ***egészséges életkörülmények biztosítása***
3. ***az Európai Közösség környezetvédelmi normáinak átvétele***

Célok és prioritások meghatározása

A programozás célja:

- a település gazdasági és környezeti stratégiájának az összehangolása.
- segítséget nyújtani a városnak a kínálózó támogatási lehetőségek feltárásában.

Prioritások:

1. A természeti erőforrások környezeti szempontú hasznosítása

Célja:

- a természeti erőforrásokkal történő takarékos gazdálkodás
- a környezeti elemeket óvó ipari és mezőgazdasági technikák alkalmazása
- környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakítása
- a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet működtetése
- biodiverzitás megőrzése
- környezettudatos tervezéssel a kártételek megelőzése
- a természetet ért károk felszámolása

Alprogramok:**1.1. A mezőgazdasági termelést biztosító környezeti elemek védelme**

- a mezőgazdasági rendeltetésű földek mennyiségi és minőségi védelme
- a talaj védelme a káros hatások ellen – talajerő utánpótlás
- defláció miatti porszennyezés csökkentése
- allergén, agresszív gyomnövények elszaporodásának megakadályozása
- a műtrágyák, növényvédő szerek ésszerű felhasználása
- avar égetések korlátozása, megszüntetése
- környezetkímélő vízgazdálkodás, vízbázis védelem

1. 2. Komplex természetvédelem

- mezőgazdasági, erdészeti és a vízparti tevékenységek összehangolás
- extenzív hasznosítási módok elterjesztése (gyep, nádas, erdő gazdálkodás)
- élőhely védelem, a biológiai sokféleség megőrzése (a veszélyeztetett fajok élőhelyeinek fokozott védelme)
- szikes tavak természetközeli állapotban tartása, vízutánpótlásának megoldása
- kiszáradással fenyegetett vizes élőhelyek rehabilitációja

1. 3. Okszerű tájgazdálkodás

- tervszerű beavatkozás a táji adottságok kihasználására
- szennyező és zavaró források mennyiségének csökkentése
- a módosuló területhasználat a táji adottságokhoz igazodjon
- meg kell őrizni a védett természeti területek jelenlegi nagyságát, lehetőség szerint növelni kell azoknak nagyságát
- ökológiai adottságok megtartása,
- a roncsolódott tájak rekultivációja
- az üdülőtérületek terhelhetőségi határokat figyelembe vevő fejlesztése
- állattartó telepek korszerűsítése – szerves és hígtrágya elhelyezés környezetkímélő megoldása
- belterületi állattartásnál a bűzszenyezés megelőzése, egyedszámtól függő védőtávolságok kijelölése
- erdőgazdálkodás tervszerű ütemezése – gondos fajkiválasztás (őshonos fák, környezetkímélő fakitermelés)
- kiránduló, rekreációs helyek kialakítása, turistautak, kerékpárutak építése

Monitoring mutatók

A mezőgazdaság tekintetében indikátoroknak az ágazat versenyképessége, a termelékenység, a technikai színvonal, az exporttevékenység valamint az EU Közös Agrárpolitikához való alkalmazkodás tekinthető.

Eredmény indikátorok	Hatás indikátorok
Támogatott vállalkozások által megvalósított fejlesztések aránya, árbevétele	Biológiai diverzitás megőrzése, javulása Génállomány megőrzése
Természeti állapot romlásának mérséklődése, megállása	A mezőgazdasági dolgozók környezetvédelmi szakképesítésének növekedése
A védelmi programban érintett veszélyeztetett fajok és élőhelyek száma	Mezőgazdasági szennyezések csökkentése
Az öko és biogazdálkodási ágazatok értékesítésének alakulása	Mezőgazdasági környezetbarát technológiák elterjedése
Műtrágyák, növényvédő szerek felhasználása	A vadon élő növény és állatfajok élőhelyeinek és élőközösségek ökológiai állapotának javulása
Talajminőségi adatok kedvező változása	
Erdők területének változása	

Kedvezményezettek: vállalkozások, agrárgazdálkodók, önkormányzatok

A fejlesztések végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Önkormányzatok
- Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága

2. Ipari tevékenység környezetterhelésének csökkentése

Célja:

- szennyező források feltérképezése, a kibocsátók technológiai színvonalának felmérése
- környezetvédelmi beruházások, korszerűsítések megvalósítása
- az ipari és gazdasági szektor környezetet terhelő és veszélyeztető kockázati tényezőinek csökkentése
- kis és középvállalkozások környezetvédelmi beruházásainak támogatása

Alprogramok

2. 1. Az ipar környezetvédelmi beruházásai

- környezetbarát technológiák alkalmazása (hulladékszegény, energiatakarékos rendszerek)
- a technológiák környezetvédelmi korszerűsítésnek végrehajtása - a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentése céljából
- a gazdasági szervezetek környezetvédelmi beruházásainak támogatása
- ISO 14000 környezetvédelmi minősítési rendszer bevezetése – önkéntes környezetvédelmi auditálás, állapotfelmérés elvégzése

2. 2. Az épített környezet védelme a közlekedés környezetterhelésének csökkentése

- a település, a lakosság környezeti állapotának javítása
- a település szerkezetének felülvizsgálata, zöldfelületek növelése
- települési hagyományok, örökség védelme
- a nem motorizált közlekedés fejlesztése – a kerékpárút hálózat fejlesztése
- a zajszennyezők kiszűrése, települési csendes övezetek kialakítása
- közlekedés átszervezése, elkerülő útszakaszok építése

Kedvezményezettek: önkormányzatok, vállalkozások, gazdálkodók

A fejlesztések végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Önkormányzat
- Környezetvédelmi felügyelőség, Vízügyi Igazgatóság

Monitoring mutatók

Eredmény indikátor	Hatás indikátor
Megvalósult beruházások száma	A környezeti szennyezés csökkenése
Környezetkímélő technológiákat alkalmazó vállalkozások száma	A településen élők egészségének javulása
Környezetvédelmi előírásoknak megfelelően működő vállalkozások száma	Lakossági panaszok csökkenése
A légszennyezettség csökkentésére fordított költségek	Közlekedés feltételeinek javulása, közlekedésbiztonság növekedése
	Környezetvédelmi szakembert foglalkoztató vállalkozások száma

Hulladékok hasznosítására fordított támogatás	Környezetvédelmi bírság csökkenése
Kármentesített területek nagysága	Ipari üzemek biztonságának növekedése
Környezetközpontú irányítási tanúsítvánnyal rendelkező vállalkozások száma	Levegőminőségi adatok pozitív változása
Új kerékpár utak hossza	Hatékonyabb környezetvédelmi megelőzés
A várost elkerülő útszakasz hossza	

3. Környezetvédelmi szolgáltatások fejlesztése

Célja:

- egészséges környezet feltételeinek biztosítása
- környezetvédelmi szolgáltatások technikai színvonalának emelése
- hulladékok szervezett gyűjtése, újrahasznosítása, ártalmatlanítása
- vízgazdálkodás színvonalának javítása

Alprogramok:

3. 1. Tervezett hulladékgazdálkodás

- hosszú távú települési hulladékgazdálkodási stratégia kidolgozása
- hulladékkezeléssel kapcsolatos műszaki háttér felmérése, fejlesztése
- a hulladék felhalmozás növekedésének meggátlása
- települési hulladéklerakó állapotának felmérése, rekultivációjának elvégzése
- integrálódás nagytérségi hulladékkezelési rendszerhez
- a szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, a begyűjtött hulladék másodnyersanyagként történő hasznosítása

3. 2. Lakossági folyékony hulladék kezelés fejlesztése

- A város csatornázatlan területein a folyékony hulladék előírásoknak megfelelő tárolása, kezelése
- költségtakarékos szennyvíztisztítás megoldása – szennyvíziszap szervesanyag tartalmának hasznosítása
- természetközeli szennyvíz tisztítás előtérbe helyezése
- a tisztított vizek újrahasználatának megoldása
- a legelőnyösebb műszaki megoldások és finanszírozási források felkutatása

3. 3. Fenntartható vízgazdálkodás

- Eu-s előírásoknak megfelelő ivóvíz biztosítása, a víztisztító technológia fejlesztése
- közüzemi vízellátás teljessé tétele
- vízgazdálkodási feladatok összehangolása
- a talajvíz csökkenés megakadályozása a területen történő vízvisszatartással
- vízvisszatartást célzó művelési ágak (gyepgazdálkodás, vizes élőhelyek) elterjesztése
- víztakarékos öntözési technológiák kialakítása
- belvízelvezető rendszer felülvizsgálata, tervszerű karbantartása, bővítése

3. 4. Hatékony energiagazdálkodás, alternatív energiahordozók hasznosítása

- intézmények, ingatlanok energetikai korszerűsítése, a lakossági és közsféra energetikai terheinek csökkentése
- alternatív energiaforrások használatának előtérbe kerülése (szél-, napenergia) – a fosszilis energiahordozók felhasználásának csökkentése
- mezőgazdasági hulladékok energetikai célú hasznosítása (hígtrágya, mezőgazdasági melléktermékek anaerob fermentációja – biogáz kinyerés céljából, a komposzt a mezőgazdasági hasznosítása)

Kedvezményezettek: vállalkozások, agrárgazdálkodók, önkormányzatok, lakosság

A fejlesztések végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Önkormányzatok
- Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága

Monitoring mutatók

Eredmény indikátor	Hatás indikátor
A hulladékok újrahasznosításának aránya	A környezet szennyeződésének csökkenése
A hulladékgyűjtésben résztvevő lakások számának változása	Tervezési folyamatok összehangolása
Az új víz és csatorna bekötések száma	Alternatív energiaforrások használatának növekedése
Alternatív energiaforrásokat használók	Belvízvédelmi rendszerek felülvizsgálata

számának növekedése Ivóvíz minőségének javulása Belvízveszély csökkenése Energia felhasználás csökkenése	Víztisztítási technológia fejlesztése Energetikai korszerűsítés
---	--

4. A társadalom környezetvédelmi szemléletváltása

Célja:

- a település lakosságának befolyásolása a környezettudatos gondolkodásmód kifejlesztése
- a lakosság bevonása a környezetvédelmi programban meghatározott feladatok végrehajtására
- a környezetvédelmi kommunikáció fejlesztése
- környezettudatos oktatási rendszer bevezetése
- ökoturizmus, erdei iskolák elterjedése

Alprogramok

4. 1. A lakosság környezettudatos gondolkodásának alakítása

- települési környezetvédelmi határozatok készítése a lakosság bevonásával
- a lakosság egészségét veszélyeztető környezeti okok feltárása
- egészséges környezet kialakítása
- szankciók bevezetése

4. 2. Az oktatás környezetvédelmi tartalmának növelése

- erdei iskolák létrehozása a település jellemző környezeti értékeinek megismertetésére
- a tanterv környezetvédelmi anyagának növelése
- rendezvények, tanfolyamok szervezése a környezetvédelmi változások folyamatos ismertetése céljából
- ökoturizmus fejlesztése, tanösvények létrehozása
- a vállalkozások és a lakosság támogatása a környezetvédelmi előírások betartásának teljesítésére

4. 3. A lakossági információs rendszer kiépítése

- minden lakos által elérhető információs rendszer kialakítása, amely folyamatosan tájékoztatást nyújt a környezet állapotáról, a potenciális veszély forrásokról
- cselekvési programok, önkormányzati határozatok kidolgozása a védett természeti és az épített környezeti értékek megismertetéséről, megóvásukról
- szankciók alkalmazása a károkozókkal szemben

Kedvezményezettek: vállalkozások, önkormányzatok, lakosság, civil szervezetek

A fejlesztések végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága
- Civil szervezetek
- Oktatási és közművelődési intézmények

Monitoring mutatók

Eredmény indikátorok	Hatás indikátorok
A lakosság környezetvédelmi tudásszintjének növekedése	A lakosság egészségi állapotának javulása
Az egészségügyi szűréseken, tanácsadásokon részt vett lakosok száma	Az életmódbeli okokból bekövetkező betegségek és a halálozások számának csökkenése
Az életmódbeli okokból bekövetkező betegségtípusok csökkenése	Nyilvánosság növekedésével a személyi és szervezeti felelősségek növekedése
A képzéseken való részvételi arány változása	Megerősödő, hatékonyra váló civil szektor
Elérhető környezetvédelmi adatbázis	A védett területek arányának változása
Károkozások számának csökkenése	Megerősödő hatékonyabbá váló civil szektor
Környezetvédelmi tevékenységekbe bevont tanulók száma	

A stratégiai program finanszírozásának lehetőségei

A stratégiai program tervezése és végrehajtása során az intézkedések megvalósítása, a területi elv érvényesülése és a forrásoknak a célokhoz rendelése, valamint ezek megvalósítási idősíkjára várhatóan ütközik a források szűkössége következtében.

A források feltárása során figyelembe kell venni a nemzetközi - EU alapok, PHARE, ISPA, SAPARD programok - és a nemzetgazdasági forrásszabályozók rendszerét, amely meghatározza a megvalósítandó programok állami prioritását is.

A finanszírozás során figyelembe kell venni:

- a saját, a helyi illetve egyéb magánforrások, valamint a normatív cél - címzett és decentralizált források egyensúlyát, amely csökkenti a nem hatékony beruházások számát.
- illeszkedni kell mind a nemzetközi, mind a nemzeti, regionális és a megyei programokban foglalt támogatási irányelvekhez.
- a forráskalkulációk elkészítésekor a mindenkori inflációnál magasabb értékkel kell számolni, tervezési tartalékalapot szükséges képezni.

Az alábbi források vehetők igénybe:

Helyi források	- Vállalkozói saját erő és hitel - Önkormányzati saját erő - Civil szervezetek saját tőkéje - Pénzügyi hitel - Önkormányzat által kivetett környezetvédelmi bírság - Talajterhelési díj - Közzolgáltatások után fizetendő díjak - Kockázati tőke
Állami források	- Címzett és céltámogatások - Területfejlesztési Célelőirányzat - Vidékfejlesztési Célelőirányzat - Gazdaságfejlesztési Célelőirányzat - Vízügyi Célelőirányzat - Környezeti Alap Célelőirányzat (KAC) - Kis és közép Vállalkozásfejlesztési Célelőirányzat
Nemzetközi – EU források	- Előcsatlakozási alapok: PHARE, ISPA, SAPARD - Strukturális Alapok és Kohéziós alapok

Fejlesztési kiadások és forrásaik

Kiskunmajsa város folyamatosan vizsgálja annak lehetőségét, hogy mely feladatokra hozhatók létre gazdaságosan, más önkormányzatokkal társulásban közös környezetvédelmi beruházások, illetve milyen már működő beruházások közös fenntartásába tudna bekapcsolódni.

Az Európai Unió környezetvédelmi feltételeinek teljesítésére, csak térségi összefogással lehet forrásokat szerezni. A jelen környezetvédelmi programban meghatározott feladatok összköltsége, becsléseink szerint 300 millió Ft. A legkritikusabb terület a szennyvíziszap szervesanyag tartalmának hasznosítását célzó beruházás, illetve a belvízelvezető rendszer felülvizsgálatának és rekonstrukciójának elkészítése. A városi hulladéklerakó állapotfelmérése illetve rekultivációs tervének elkészítése a Homokhátsági projekt keretében valósul meg. A szelektív hulladékgyűjtés rendszerének kialakítása is a projekt keretében fog megtörténni.

A 2004 – 2006. közötti költségvetési időszakban összesen mintegy 38 milliárd Ft fordítható környezetvédelemre, ebből 2004-ben mintegy 8 milliárd Ft – ra lehet pályázni a környezetvédelmi és infrastruktúra operatív program keretében (KIOP)

A KIOP keretében meghirdetett pályázatok:

- ivóvízminőség javítása
- szennyvízkezelés és tisztítás fejlesztése
- állati hulladék kezelése, hasznosítása, ártalmatlanítása
- egészségügyi és építési bontási hulladék kezelése
- az ivóvízbázis védelmét célzó beruházások
- alternatív energiaforrások felhasználást célzó beruházások

A KIOP keretében megjelenő pályázatokban az uniós forrás a beruházás értékének 70 – 75 %-t teszi ki, az állami forrás 20 – 25 %, a saját erő pedig 5 – 10 %.

V. OPERATÍV PROGRAMOK

1/ 1. Gondozatlan, egészségügyi problémát okozó mezőgazdasági területek kezelése

Célja: - Mezőgazdasági területek gyom és hulladékmentesen tartása.

- Az agresszív, allergiát okozó gyomok terjedésének megakadályozása. (parlagfű)

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrásigény eFt	Forrás eFt
A gondozatlan, gyomosodó területek feltérképezése	Önkormányzat	2004.	100	Saját forrás
Gyommentesítés megszervezése. kivitelezése	Önkormányzat Oktatási intézmények	folyamatos	300	KAC pályázat
A lakosság megismertetése a gyomnövényekkel illetve egészségkárosító hatásaikkal	Helyi média	folyamatos	100	Saját forrás

1. 2. Környezeti elemek védelme, biogazdálkodás elterjesztése

Cél: - Mezőgazdasági jellegű környezetterhelés csökkentése.

- Mezőgazdasági rendeltetésű talajok minőségének javítása, termelékenység növelése.

- Talajvédelem a káros hatások és a kártevők ellen.

- Ökológiai jellegű termelés elterjesztésével az élelmiszer és környezetbiztonság növelése.

- A természeti értékek védelme.

- A biológiai körfolyamat fenntartása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Környezetbarát növényvédelem és tápanyag utánpótlási technikák bevezetése.	Bács – Kiskun megyei Agrárkamara	2004.	500	Saját erő AVOP pályázat
Az extenzív gazdálkodás elterjesztése.	Bács – Kiskun megyei Agrárkamara	2005.	500	Saját erő AVOP pályázat
A biogazdálkodásra történő átállás támogatása.	Falugazdász és Szaktanácsadói hálózat	2005.	500	Saját erő AVOP pályázat
Élelmiszer biztonsági vizsgálatok gyakoriságának növelése.	Bács – Kiskun megyei NÖVÁLL	folyamatos	1000	Saját erő AVOP pályázat

1. 3. Föld és talajvédelem

- Cél:
- Mezőgazdasági talajhasználatból erdő károkozás csökkentése.
 - A legújabb talajjal kapcsolatos kutatási eredmények elterjesztése.
 - Okszerű tápanyag gazdálkodás, növényvédelem.
 - Meliorációs tevékenységek tervezése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
A talajokra jelentős hatást gyakorló tevékenységek és telephelyek feltérképezése.	Bács-Kiskun megyei NÖVÁLL	2005.	500	FVM pályázat
Kistérségi agrár környezetvédelmi program kidolgozása.	Önkormányzat	2005.	500	FVM pályázat
Helyes mg-i gyakorlat	Falugazdász és	folyamatos	500	FVM

tervezése, bevezetése.	Szaktanácsadói hálózat			pályázat
------------------------	------------------------	--	--	----------

1. 4. Természet és tájvédelem

- Cél:
- A természeti értékek, a tájképi, tájökölógiai, és a hagyományos tájhasználati értékek fenntartása, védelme.
 - A tanyasi életmód minőségének javítása, tanyás gazdálkodási mód segítése, üresen álló tanyák hasznosítása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
A településre jellemző természeti és táji értékek felmérése.		2004.	500	KvVM pályázat
Tanyás gazdálkodási mód népszerűsítése.	MTA RKK Alföldi Tud. Kutatóintézet	folyamatos	500	KvVM pályázat
Környezetkímélő tanyás területek gazdaságok szakmai és anyagi támogatása.	Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága	Folyamatos	5000	KvVM pályázat
Mezőgazdasági utak, útmenti árkok karbantartása.	Önkormányzat	folyamatos	2000	FVM pályázat

1. 5. Élőhely védelem

- Célja: - A környezeti értékek hosszú távú megőrzése.
- A fajok sokféleségének és élőhelyüknek megőrzése.
 - A védelemre javasolt területek feltárása, védetté nyilvánító eljárás megindítása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
A terület botanikai és zoológiai felmérése, térképezése.	Kiskunsági Nemzeti park	2005	200	KAC pályázat
Élőhely rekonstrukciós programok kidolgozása.	Kiskunsági nemzeti Park	2005	1000	KAC pályázat
Erdei ökoszisztémák stabilitásának megőrzése.	Kiskunsági Nemzeti Park	2005	1000	KvVM pályázat
A vízhiány miatt veszélyeztetett ökoszisztémák felmérése.	Kiskunsági Nemzeti Park	2005	150	KvVM pályázat

1. 6. Állattartó telepek környezetvédelmi feladatainak támogatása

- Célja: - Az állattartó telepek technológiai fejlesztése.
- A keletkezett trágya hasznosításának megoldása, környezetterhelésének csökkentése.
 - Az állattartás során keletkezett veszélyes hulladékok (elhullott állatok tetemei) begyűjtésének, ártalmatlanításának korszerűsítése, hasznosítási lehetőségek feltárása.
 - Az állattartás során keletkező bűz csökkentése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Az állattartás technikai és közegészségügyi feltételeinek javítása.	Állattartó gazdaságok	2004.	5000	Saját forrás és pályázat
A trágya elhelyezésének és	Állattartó	2005.	2000	EU

hasznosításának megoldása.	gazdaságok			pályázat
Az állattartás során keletkező bűzhatás megszüntetése.	Állattartó gazdaságok	2005.	1000	Saját forrás
Tanácsadás az állattartás korszerű módjairól, a keletkezett hulladékok és melléktermékek hasznosításáról	Bács - Kiskun megyei Agrárkamara, Falugazdászok	2004.	200	KvVM források

1. 7. Környezetközpontú erdőgazdálkodás

Célja: - Céltudatosan tervezett erdőtelepítési program megvalósítása.

- Természetközeli erdőtársulások létesítése.
- Erdővagyon védelme.
- Vadgazdálkodás a biodiverzitás megőrzése mellett.
- Kulturált kirándulóhelyek kialakítása a lakosság részére.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Az erdőtulajdonosok bevonása az erdőtelepítési tervezésbe, szakmai tájékoztatása.	Önkormányzat Falugazdászok	2004.	200	KAC pályázat
Az erdei természeti értékek felmérése, a veszélyeztetett társulások védelme.	Kiskunsági Nemzeti Park	2005.	300	KAC pályázat
Az erdők kezelési és fenntartási tervének elkészítése.	Állami Erdészeti Szolg. Kecskemét Erdőfelügyelőség	2005.	500	Saját forrás
Rekreációs erdőterületek kialakítása.	Önkormányzat KEFAG Rt	2006.	500	KAC AVOP pályázat

2. 1. Ipari jellegű környezetterhelés csökkentése

- Célja: - Környezetterhelő kibocsátások csökkentése a keletkezés helyén, az elérhető legjobb technológia alkalmazásával.
- Hulladékszegény technológiák kialakítása, hulladék gazdálkodás fejlesztése.
 - Munkakörülményeket, munkabiztonságot javító beruházások elterjedése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Hatékony, modern technológiák bevezetése.	Vállalkozások	folyamatos	10000	SMART pályázat
Új beruházásoknál az elérhető legjobb technika bevezetése.	Vállalkozások	folyamatos	500	Saját erő SMART pályázat
A keletkezett hulladékok környezetkárosítás nélküli ártalmatlanítása ill. hasznosítása	Vállalkozások	folyamatos	500	Saját erő SMART pályázat
Környezetvédelmi mérő és ellenőrző hálózat kiépítése.	Vállalkozások	folyamatos	15000	Saját erő SMART pályázat

2. 2. Környezetközpontú irányítási rendszer kialakítása

- Célja: - Az ISO 14000 illetve az EMAS környezetirányítási rendszerek bevezetése a gazdálkodó szervezeteknél.
- Környezetvédelmi szakmérnökök alkalmazása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
A gazdálkodó szervezetek ösztönzése a környezetirányítási rendszer bevezetésére.	KvVM és GM BKK megyei Ipar kamara	2006	500	Saját erő EU forrás

A vállalatok tevékenységével kapcsolatos környezeti hatások vizsgálata.	Auditáló vállalkozások, szakértők	2004	5000	Saját erő
Minősbiztosítási tanácsadás.	Szakértők	folyamatos	100	Saját erő

2. 3. Az épített környezet védelme

Célja: - A település népességmegtartó erejének növelése, egészséges, esztétikus környezet kialakításával.

- A település tárgyi és szellemi örökségének nyilvántartásba vétele és védelme
- A tanyasi életforma megtartása, falusi turizmus elterjesztése
- Idegenforgalom vonzerejének növelése

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Helyi értékek nyilvántartásba vétele, állagmegóvási tervük elkészítése, karbantartásuk.	Önkormányzat	2004.	4000	Saját forrás Műemlék védelem
Közüntézmények akadálymentesítése.	Önkormányzat	folyamatos	2000	Saját forrás
Játszóterek szabványossági, biztonságtechnikai felülvizsgálata, EU szabványos játszóterek kialakítása.	Önkormányzat	folyamatos	5000	Saját forrás EU forrás AVOP
Tájjidegen objektumok fokozatos felszámolása.(bányagödrök, hulladéklerakók)	Önkormányzat Lakosság	folyamatos	1500	Saját forrás
Települési utcafé megújítása, fásítási program megvalósítása. (Petőfi és Hősök tere)	Lakosság Önkormányzat	folyamatos	500	KvVM pályázat
Településre jellemző tanyák, szórvány épületek megmentése,	Önkormányzat	folyamatos	2000	KvVM pályázat

hasznosítása.				
---------------	--	--	--	--

2. 4. Kerékpárút hálózat fejlesztése

Célja: - A nem motorizált közlekedés prioritásának biztosítása.
 - Települési és települések közötti kerékpárutak kiépítése, kapcsolódás az országos kerékpárút hálózat szerkezetéhez.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Kerékpár úthálózat tervezése, építésének előkészítése.	Önkormányzat	2006	1000	Saját forrás
Kapcsolódás az országos kerékpárút hálózati rendszerhez.	Önkormányzat	2006	5000	EU forrás ROP

2. 5. Zajterhelés csökkentése

Célja: - A településen a közlekedésből illetve szórakozásból eredő zajterhelés csökkentése.
 - Közlekedés átszervezése a belváros zajterhelésének csökkentésére.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Települési zajtérkép készítése.	Önkormányzat	2004.	1000	Saját forrás
Közlekedésből eredő zajterhelés csökkentése a belvárosi forgalom átszervezésével, úthibák javítása.	Önkormányzat Állami Közútkezelő KHT	2005.	5000	Saját forrás KAC pályázat
Szabadtéri rendezvények zajszintjének ellenőrzése.	Önkormányzat ÁNTSZ	2004.	200	Saját forrás

3. 1. Hulladékgazdálkodási terv elkészítése

Célja: - 126/2003. Kormányrendelet előírásainak megfelelően a települési hulladék-gazdálkodási terv elkészítése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Pályázat kiírása a hulladékgazdálkodási terv elkészítésére.	Önkormányzat	2004.	100	Saját forrás
Megbízás a terv elkészítésére.	Önkormányzat	2004.	300	Saját forrás
A hulladékgazdálkodási tervben meghatározott feladatok megvalósítása.	Önkormányzat	2010.	1500	Saját és KvVM forrás

3. 2. Kapcsolódás kistérségi hulladékkezelési rendszerhez

Célja: - Integrálódás a Homokhátság regionális hulladékkezelő rendszerhez, amely az EU direktíváknak megfelelő színvonalon valósítja meg a hulladékok begyűjtését, kezelését.

- Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, a hulladékok újrahasznosításának megoldása.
- A települési hulladéklerakó felszámolása, rekultivációjának elvégzése, utógondozásának, monitoring rendszerének megtervezése, kialakítása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, a hulladékok újrahasznosításának megoldása	Önkormányzat Homokhátsági Önkormányzati Társulás	2005.	20 000	Saját forrás KAC pályázat

Lakossági hulladékgyűjtő udvar kialakítása.	Önkormányzat	2005.	5 000	Saját forrás
Az építési és bontási hulladékok újrahasznosításának meg-szervezése	Önkormányzat	2005.	3 000	Saját forrás KAC pályázat
A települési hulladéklerakó felülvizsgálatának, rekultiváci-ójának, utógondozásának elvégzése	Önkormányzat Homokhátsági Önkormányzati Társulás	2004.	15 000	Saját forrás KAC pályázat
Illegális szilárd és folyékony hulladékok lerakásának felszámolása, ellenőrzése	Önkormányzat	2005.	500	Saját forrás

3. 3. A csatornázatlan területeken keletkező szennyvizek előírásoknak megfelelő tisztítása, a szennyvíziszapok hasznosítása

- Célja: - Az üdülőtérület szennyvíztisztításának megoldása – természetközeli szennyvíz tisztítási módok feltárása.
- A város csatornázatlan részein a szennyvízkezelés biztonságos kialakítása.
 - A szennyvíztisztító telep szükség szerinti bővítése.
 - A szennyvíziszap hasznosítása, komposztáló telep létesítése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
A város csatornázatlan területein keletkező, folyékony hulladékok kezelésére alternatívák kidolgozása, szennyvíz elhelyezési program készítése.	Önkormányzat	2006.	10 000	Saját forrás KAC pályázat
A szennyvíziszap szerves anyagának hasznosítására komposztáló telep létesítése	Önkormányzat	2005.	25 000	Saját forrás KAC

3. 4. A vízgazdálkodás felülvizsgálata

Célja: - A Homokhátsági területek vízhiányának csökkentése.

- A takarékos vízhasználat bevezetése.

- A mezőgazdaságot, természetvédelmet, szabadidős tevékenységeket segítő vízgazdálkodási létesítmények fejlesztése, a meglévők rekonstrukciója.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás eFt
Kapcsolódás a Homokhátság vízutánpótlási gondjait vizsgáló programhoz	Bács – Kiskun megyei Agrárkamara	2004.	2 000	Saját és EU forrás
A vízzel történő takarékoság megvalósítása	Mezőgazdasági vállalkozók	folyamatos	500	Saját forrás
Szárazságtűrő növényfajok elterjesztése	Mezőgazdasági vállalkozók, Kutatóintézetek	folyamatos	500	Saját forrás FVM pályázat
A természetesen keletkező vizek visszatartását szolgáló létesítmények (szivattyútelepek, tározók, vízkormányzó létesítmények) kialakítása	Önkormányzat ATIVIZIG	folyamatos	20 000	Saját és EU forrás AVOP

3. 5. A belvízvédelmi rendszer felülvizsgálata, karbantartása

Célja: - A lakó és mezőgazdasági területeken a belvízkárok megelőzése.

- A mezőgazdasági termelés biztonságának növelése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás
A városi belvízrendszer felülvizsgálata	Önkormányzat Vízgazdálkodási Társulat	2005.	400	FVM pályázat
A műszakilag leromlott, elavult hálózatok rekonstrukciója	Vízgazdálkodási Társulat Földtulajdonosok	2005.	5 000	FVM pályázat
Komplex bel és külterületi vízrendezés	Vízgazdálkodási Társulat ATIVIZIG	2005.	5 000	FVM pályázat
Lakossági akcióprogram a saját ingatlanok előtt haladó csapadékvíz elvezető árok tisztításáról	Önkormányzat	folyamatos	100	Saját forrás

3. 6. Energiagazdálkodás modernizálása

Célja: - A város közintézményeinek energiaellátásának fejlesztése, korszerű, energiatakarékos technológia kialakítása.

- Környezetet kevésbé terhelő fűtési módok elterjesztése a lakosság körében.
- Alternatív energia hordozók felhasználásának ösztönzése.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás
A közintézmények energetikai átvizsgálása	Energetikai tanácsadók	2004	500	Saját forrás
Önkormányzati energia-takarékos fejlesztések megvalósítása	Önkormányzat	2004.	5 000	Saját, KIOP és NEP forrás

Alternatív energiahordozók felhasználási lehetőségeinek ismertetése	MTESZ	2004.	300	Saját és NEP forrás
Energetikai szaktanácsadó rendszer kiépítése	MTESZ	2005.	1 000	Saját és NEP forrás

4. 1. Környezetvédelmi gyakorlati oktatóhelyek létesítése

Célja: - Környezettudatos gondolkodásmód fejlesztése.

- A környezet és természetvédelmi feladatok megismertetése az ifjúsággal.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás
Erdei iskolai oktatási programok kidolgozása	Pedagógusok	2004.	500	KAC pályázat
Mérő, regisztráló szemléltető eszközök beszerzése oktatás céljára	Önkormányzat	2005.	3 000	KAC pályázat
Ökoturisztikai létesítmények kialakítása (tanösvény, vadlesek, kilátók építése)	Önkormányzat	2004.	500	KAC pályázat
Szakmai és ismeretterjesztő kiadványok készítése	Önkormányzat	2004.	500	KAC pályázat

4. 2. Környezeti tudatformálás

Célja: - Környezettudatos szemléletformálás, környezetvédelmi szolgáltatások fejlesztésének ösztönzése, szakemberek alkalmazása.

- A nevelési munka ösztönzése.

- A lakosságot a környezet védelmére ösztönző civil szervezetek alakítása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás
Környezetvédelmi előadások szervezése, a lakosság tájékoztatása	Önkormányzat	folyamatos	500	Saját forrás
Természetvédelmi civil szerveződések létrejöttének ösztönzése	Önkormányzat	2004.	300	Saját forrás
Környezetvédelmi szakemberek alkalmazása az önkormányzati munkában	Önkormányzat	2004.	1 000	Saját forrás
A lakosság környezet-terhelésének szabályozása önkormányzati szintű rendeletek kibocsátásával (avarégetés, belterületi állattartás)	Önkormányzat	2004.	500	Saját forrás

4. 3. Védett természeti és épített környezeti értékek megismertetése a lakossággal

- Célja: - A természeti értékek, tájak, épített környezeti értékek bemutatása, szélesebb körű megismertetése a településen élőkkel.
- Ökoturizmus feltételeinek javítása.
 - Tanyasi turizmus elterjedésének támogatása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás
Oktatóbázisok, kialakítása, figyelemfelkeltő plakátok készítése	Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága	2004.	2 000	Saját erő KAC pályázat
Szakmai anyagok, kiadványok	Önkormányzat	2004.	300	Saját

készítése a település védett értékeiről				forrás
Ökoturizmus feltételeinek javítása, kirándulóhelyek kialakítása	Önkormányzat	2004.	300	Saját forrás
Tanyasi turizmus támogatása	Önkormányzat	2004.	500	KAC pályázat

4. 4. Települési környezetvédelmi akcióprogramok szervezése

Célja: - A lakosság bevonása a települési környezetvédelmi teendők ellátásában.

- A lakosság életfeltételeinek javítását szolgáló környezet-egészségügyi akcióprogramok szervezése, a társadalmi részvétel szakmai háttérének biztosítása.

Feladatok	Végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés	Forrás igény eFt	Forrás
A környezet és természetvédelmi jeles napok alkalmával városi akcióprogramok szervezése (parlagfű irtás, takarítás)	Önkormányzat	folyamatos	500	Saját forrás KAC pályázat
Életmód változtatási programok beindítása	Önkormányzat ÁNTSZ	folyamatos	200	Saját forrás
Jelenlegi környezet-egészségügyi helyzet felmérése	ÁNTSZ	2004.	500	KAC pályázat
Új típusú szűrővizsgálatok bevezetése	Semmelweis Kórház és Rendelőintézet Kiskunhalas	folyamatos	2 000	EÜM

PROGRAMÖSSZESÍTŐ

Intézkedések

